॥ श्रीदत्त ॥

संकल्पितं कार्यमविघ्नमीश, द्राक्सिद्धिमायातु ममाखिलेश ।
पापत्रयं मे हर सन्मतीश, तापत्रयं मे हर शांत्यधीश ॥ १ ॥

श्रीदत्त.

(श्रीस्वस्तिक)

साकारता तारकासा। कापिसार रसापिका ॥
रसायमे मेयसार। तारमेय यमेरता ॥ २ ॥

सप्ताह करण्याची पद्धति :—ब्रह्मचर्य व एकभुक्त. पहिले दिवशी ७ अध्याय, दुसरे दिवशी ८ ते १७ पूर्ण; तिसरे दिवशी १८ ते २७ पूर्ण; चौथे दिवशी २८ ते ३४ पूर्ण; पांचवे दिवशी ३५ ते ३७ पूर्ण; सहावे दिवशी ३८ ते ४२ पूर्ण; सातवे दिवशी ४३ ते ५१ पूर्ण; याप्रमाणे अध्याय ठेवावे. समाप्तीचे दिवशी अन्नसंतर्पण यथाशक्ति. दिवसा सत्कर्म आचरावे.

॥ ॥ ॐ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीसद्गुरवे नमः ॥ अथ श्रीसप्तशतीगुरुचरित्रसारप्रारंभः ॥ ॥

नमः श्री दत्तगुरवे हृद्वासोधौतिकारवे ॥ स्वात्मज्योतिःप्रकाशाय सुखायानर्थशांतये ॥ १ ॥

भूतं भ व्यं भवच्चास्माज्जायते येन जीवति ॥ लीयते यत्र तद्ब्रह्म श्रीदत्ताख्यं त्र्यधीश्वरम् ॥ २ ॥

भक्तिं ग म्यस्य तस्येदं चरितं चित्तशुद्धये ॥ संक्षेपेण स्फुटं वक्ति वासुदेवसरस्वती ॥ ३ ॥

ग्रंथीं वा सुदेव निमित्त । कर्ता करविता दत्त । तत्पदीं ठेवोनि चित्त । चरित ऐकोत संत हें ॥ ४ ॥

हें मा नु नी जे वाचिती । किंवा भक्तीनें ऐकती । तेचि भवाब्धि तरती । उद्धरिती निजकुळा ॥ ५ ॥

मना वा चे अगोचर । तो स्वच्छंदें हो गोचर । कलियुगीं यतीश्वर । नरसिंह-सरस्वती ॥ ६ ॥

त्याचें च रित्र ऐकून । नामधारक ब्राह्मण । गाणगापुरीं दर्शन । घ्यावें म्हणून पातला ॥ ७ ॥

प्राणी ऊ ष्मोनें तापून । इच्छिती छाया जीवन । तैसा त्रितापें तापून । ये लक्षून निजजीवना ॥ ८ ॥

जो ऊ र्ध्व खालीं भरला । आंत बाहेर सांचला । नामधारक म्हणे त्याला । "दत्ता मला भेट देई ॥ ९ ॥

तूंचि मू र्तिमंत ब्रह्म । त्रिमूर्ति तूं गुरु परम । कलियुगीं मंगलधाम । भक्तकामपूरक ॥ १० ॥

टीप :— १ हृदयरूपी वस्त्रास धुऊन साफ करणारा, आपल्या आत्मरूप ज्योतीचा प्रकाशरूप, सुखस्वरूप व सर्व अनर्थांची शांति करणारा अशा श्रीदत्तगुरूला नमस्कार असो. २ ज्यापासून भूत, भव्य व भवत् (सर्व विश्व) उत्पन्न होतें व ज्याच्या योगानें जीवंत राहातें, तसेंच ज्याच्या ठायीं लय पावतें, तें त्रिगुणावर सत्ता करणारें ब्रह्म श्रीदत्तनामक आहे. ३ भक्तीनें ज्याची प्राप्ती होते अशा त्या दत्तगुरूचें हें चरित्र चित्ताची शुद्धी होण्यासाठीं प० प० श्रीवासुदेवानंदसरस्वती संक्षेपानें स्पष्ट करितात. ४ प्रत्यक्ष दिसणारा. ५ उन्हानें.

विशेष टीप :— प्रत्येक ओंवींतील तिसरें अक्षर रांगेनें वाचीत गेल्यास श्रीमद्भगवद्गीतेंतील पंधरावा अध्याय वाचला जातो. सर्व ग्रंथ सारखा वाचीत असतां गीतेचा १५ वा अध्याय वाचल्याचें श्रेय सहज पदरीं पडतें. हें तिसरें अक्षर स्पष्ट दिसावें म्हणून मुद्दाम मोठ्या टाइपांत घातलें आहे.

विशा ल तव सत्कीर्ती । परिसोनि केली विनंती । तव कर्णावरी न ये ती । वाटे खंती सर्वज्ञा हे ॥ ११ ॥
जरी म ज तूं नेणसी । तरी सर्वज्ञ कीं होसी । किंवा मातें उपेक्षिसी । दयाळुसी साजे हें कीं ॥ १२ ॥
मी अ धः पाता जाईन । जरी देसी उपेक्षून । सेवा इच्छी कीं तव मन । तेणें होसी कीं दाता ॥ १३ ॥
सेवो शा न ठेवून । मेघापरी दे जीवन । पूर्वी जेवीं दिल्हें दान । बिभीषण-ध्रुवादिकां ॥ १४ ॥
कीं मु ख पसरितां । बाळापाशीं मागे माता । जरी बाळ मारी लाथा । तया माता टाकून दे कीं ॥ १५ ॥
तूंचि म म माता पिता । तूंचि एक कुळदेवता । भिन्नभाव येथें नसतां । कोण दाता मज दुजा ॥ १६ ॥
नरें श्व र सेवकवेशा । रक्षी न धरितां आशा । तूं अस्मत्पूर्वजेशा । सर्वेशा कीं उपेक्षिसी ॥ १७ ॥
मी इ त्थं भूत सर्वं । कथितांही न ये द्रवं । जेणें पाषाणा ये द्रव । तूं निर्द्रव होसी कैसा " ॥ १८ ॥
अशी प्रा र्थना करून । हों मूर्च्छित हें जाणून । दत्त चित्तीं प्रगटून । आश्वासन देई स्वप्नीं ॥ १९ ॥

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीमद्वासुदेवानंदसरस्वतिविरचिते सप्तशतीगुरुचरित्रसारे चरितानुसंधानंनाम प्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥

तें पा हु न येरू उठे । तया पुढें सिद्ध भेटे । तया पुसे कोण तूं कोठें । जासी वाटे मायबाप ॥ १ ॥
सिद्ध र म्य बोले वाचे । त्रिमूर्ति गुरु आमुचे । न देखती भक्त ज्याचे । तापदैन्याचे पसारे ॥ २ ॥
ऐसें व्य क्त ऐकून । नामधारक बोले दीन । मी त्याचा भक्त असून । कां लोटून देई मला ॥ ३ ॥
विश्व यं त्र चालक दत्त । तेथें हा अस्थिरचित्त । हें जाणून बोले व्यक्त । सिद्ध मुक्तसंग जो ॥ ४ ॥
तूं स्वें च्छं दें वागसी । व्यर्थ देवा दोष देसी । कोप येतां इतरांसी । स्वभक्तांसी राखी गुरु ॥ ५ ॥

१ सेवेची आशा. २ नृपति, राजा. ३ हृदयास ओलेपणा म्ह. करुणा. ४ होत. ५ स्वैरपणानें.

एक दां तो कोपे जरी । न राखती हरहरी । येरू पुसे कवणेपरी । वेद थोरीवें गुरूची ॥ ६ ॥
म्हणे सि द्ध, " कलीग्रत । ब्रह्मा सांगे हें चरित । गोदावरीतीरस्थित । 'वेदोधर्म'शर्मा गुरु ॥ ७ ॥
तो स्वी य पातकांन्त । करावया ये काशींत । तया दीपकें सेवित । स्वयें कष्ट सांहोनियां ॥ ८ ॥
सुहा स्य मुखें सेवा करी । गुरु शिव्या देई मारी । न धरी तें अंतरीं । क्षालन करी मळमूत्र ॥ ९ ॥
अंध प ङ्गुगलत्कुष्ठी । गुरु झाला महाकष्टी । शिष्या गांजी सेवेसाठीं । तरी करीं सेवा शिष्य ॥ १० ॥
अप र्णा- पैंति हो प्रसन्न । शिष्या देई वरदान । नाहीं गुर्वाज्ञा म्हणून । फिरवून धाडी शर्वा ॥ ११ ॥
त्याचा नि श्चय जाणून । वर दे विष्णुही येऊन । शिष्य बोले सर्व दान । देईल पूर्ण गुरु माझा ॥ १२ ॥
निश्च य त्याचा ओळखून । विष्णु भुक्तिमुक्तिदान । दे, गुरुही हो प्रसन्न । काय न्यून तया शिष्या ॥ १३ ॥
हो अ स्तं गत माया । गुरु प्रसन्न हो जया । भज सोडोनि संशया । करील दया त्रिमूर्ति हा " ॥ १४ ॥

इतिश्री० प० प० वा० स० गु० सारे दीपकाख्यानं नाम द्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥ (ग्रंथसंख्या ३३)

ऐसें वे द-धर्माख्यान । नामधारक ऐकून । पुसे कां हा देव असून । अवतरून ये येथें ॥ १ ॥
कां घे द शावतार हे । सिद्ध म्हणे ऐक तूं हें । अंबरीषाकरितां हें । नटन आहे नारायणा ॥ २ ॥
दुर्वा स ऋषी द्वादशीसी । आला अंबरीषापाशीं । लावी विलंब कर्मासी । हो मानसीं खिन्न भूप ॥ ३ ॥
टळे वे ळीं हें जाणून । राजा करी जलपान । गर्भवासा जा म्हणून । दे कोपून ऋषी शाप ॥ ४ ॥
तेव्हां द याळु येऊन । स्वयें शाप स्वीकारून । अवतरे नारायण । जो असोन सर्वव्यापी ॥ ५ ॥

इतिश्री० प० प० वा० स० गु० सारे अंबरीषोपाख्यानंनाम तृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥ (ग्रं० सं० ३८)

१ सांग. २ महिमा. ३ पातकांचा नाश. ४ 'दीपक' नांवाचा एक शिष्य. ५ शंकर. ६ द्वादशीचें पारणें सोडण्याची वेळ.

बहु विर्ते सिद्धा पुसे द्विजं। अत्रि कोण सांग मज। त्रीशें[1] केवीं हो अत्रिजें[4]। सिद्ध गुज ऐक म्हणे ॥ १ ॥
जाण अ त्रि ब्रह्मपुत्र। अनसूया तत्कलत्र[5]। दंपती परम पवित्र। त्यांचा पुत्र दत्तात्रेय ॥ २ ॥
निर्बा ध अनसूयेचें। व्रत पाहुनी तें साचें। मन भ्यालें सर्व सुरांचें[6]। अबोधाचें[7] बीज हें कीं ॥ ३ ॥
ते नि श्चो र्ते धैर्य[8] देव। त्रिमूर्तीपाशीं घेती धांव। आश्वासोनि त्यांतें देवें। भिक्षुभाव स्वीकारिती ॥ ४ ॥
ते ऊ र्ध्व लोक सोडुनी। भिक्षुकसे होउनी। तिथे आले अत्रिसदनीं। जातां रानीं मुनिवर्य ॥ ५ ॥
त्यां कि म्प्र योजन ऐसें। अनसूया पुसतसे। नग्नभिक्षा दे तूं ऐसें। याचीतसे देवत्रय ॥ ६ ॥
जरी सृ [10]ती सोडिती ते। तरी सती वदे त्यांतें। तैसीच मी तुम्हां देतें। स्वस्थचित्तें भिक्षा करा ॥ ७ ॥
स्वव्र ता च्या सामर्थ्यें ती। अत्रिपदा चिंती चित्तीं। अतिथी बाळ कल्पुनी ती। सती नग्न होती झाली ॥८॥
सुदु स्त र ज्यांची माया। सहसा बालत्व ये तयां। तें पाहून अनसूया। ती विस्मया पावली ॥ ९ ॥
सुह्र स्य मुखी घे बाळां। तंव स्तना पान्हा आला। पाजी एका एका बाळा। जी विमला पातिव्रत्यें ॥ १० ॥
त्यांचीं शा न्त झालीं मनें। पतिव्रतास्तनपानें। पाळण्यांत घालूनि गाणें। ती प्रीतीनें गाई साध्वी ॥ ११ ॥
ती सु स्वा नें गातां मुनी। तेव्हां आला वनांतुनी। ज्ञानें त्रिमूर्ति जाणुनी। त्यांला स्तवुनी तोषवी ॥ १२ ॥
त्यांचें गु ज तें जाणुनी। राहिले सुत होउनी। निजरूपेंही स्वस्थांनीं। जाती तीन्ही देव हर्षें ॥ १३ ॥
सगु ण त्वा आले त्यांचीं। अत्रि नामें योजी साचीं। चन्द्र-दत्त दुर्वासाचीं। ब्रह्म-विष्णु-महेश्वर[9] ॥ १४ ॥
चंद्र प्र णाम करूनी। चंद्रलोका गेला, मुनि। दुर्वासा फिरे भुवनीं। स्वसदनीं राहे दत्त ॥ १५ ॥

१ सर्वज्ञ. २ नामधारक. ३ तीन देवांचा स्वामी. ४ अत्रिपुत्र. ५ त्याची भार्या. ६ देवांचें. ७ अज्ञानाचें. ८ गळत आहे धैर्य ज्यांचें. ९ ब्रह्मा, विष्णु, महेश्वर. १० मार्ग.

तो निं वृ त्तिमार्ग दावी। भक्तांचें काम पुरवी। स्मर्तृगामी पुनः भुवि। अवतरे श्रीपादाख्य ॥ १६ ॥

इतिश्री० प० प० वा० स० गु० सारे अनसूयोपाख्यानंनाम चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥ (ग्रं० सं० ५४)

ये श्रो द्धा हीं विप्राघरीं। उत्तर देशीं भिक्षा करी। श्राद्धापूर्वीं द्विजनारी। दान करी श्राद्धान्नाचें ॥ १ ॥

दत्त वि प्रस्त्रीचा भाव। पाहूनि सुत स्वयमेय। झाला श्रीपादराव। गृहभाँव स्वीकारी ना ॥ २ ॥

विशे ष विद्याभिज्ञ झाला। तात आरंभी विवाहाला। पुत्र म्हणे योगश्रीला। वरीं, अबला सर्व माता ॥ ३ ॥

निश्च य हा ते ऐकून। खिन्न होती, त्यां दावून। त्रिमूर्तिरूप, आश्वासून। बंधु दोन पंग्वंध जे ॥ ४ ॥

करी प्र भू त्यांवरी डोळा। चालूं लागला पांगळा। पाहूं लागला आंधळा। अतर्क्य लीला श्रीपादाची ॥ ५ ॥

आशीर् वा द देई तयां। काशीपुरा जाऊनियां। बदर्याश्रम पाहूनियां। श्रीपाद ये गोकर्णासी ॥ ६ ॥

विमँ लाः कीर्तयो यस्य श्रीदत्तात्रेय एव सः ॥ कलौ श्रीपादरूपेण जयति स्वेष्टकामधुक् ॥ ७ ॥

इतिश्री० प० प० वा० स० गु० सारे श्रीपादावतारकथनंनाम पंचमोऽध्यायः ॥ ५ ॥ (ग्रं० सं० ६१)

कथा अ सी परिसून। नामधारक करी प्रश्न। म्हणे सर्व क्षेत्रें त्यजून। ये गोकर्णक्षेत्रीं कां हा ॥ १ ॥

शैव ध र्में रावणमाता। कैलासाची धरूनि चिंता। मृन्मयलिंग पूजितां। ये श्री-मर्त्ता सुता खेद ॥ २ ॥

तो आ श्र ये मानून। म्हणे कैलास आणून। देतों, दे ही माती त्यजून। असें म्हणून चालिला ॥ ३ ॥

बळें मू ळासह कैलासा। उचलितां हाले सहसा। भिऊनि गौरी वदे गिरिशा। प्रळय कसा हा वारीं ॥ ४ ॥

तैं कै ला सा चेपी हर। खालीं रगडे निशाचर। मरणोन्मुख हो करी स्तोत्र। तेणें हर प्रसन्न हो ॥ ५ ॥

---

१ मोक्षमार्ग. २ स्मरणमात्रें सांपडणारा. ३ श्राद्धदिवशीं. ४ गृहस्थाश्रम. ५ पंगू व अंध. ६ कृपादृष्टि. ७ ज्याच्या कीर्ति शुद्ध आहेत तोच श्रीदत्तात्रेय कलियुगामध्यें आपल्या भक्तांचे इच्छित मनोरथ पूर्ण करणारा श्रीपादरूपानें आहे. ८ ऐश्वर्यमदानें धुंद अशा.

त्वद	न्य	न मला त्राता । तूंचि माझा प्राणदाता । दयाळु तूं राखें आतां । असें म्हणतां सोडी शंभू ॥ ६ ॥
त्वां अ	नु	मान न करितां । शिवा सोडविलें आतां । असें म्हणूनि तो गीतां । गाता झाला सप्तस्वरें ॥ ७ ॥
गाई	सं	म्यक् रागरागिणी । निजशिर छेदुनी । त्याचा वीणा करूनी । काँल साधुनी प्रेमानें ॥ ८ ॥
शिव	त	याच्या गाण्यासी । भुलोनि ये तयापाशीं । आत्मलिंग देऊनि त्यासी । म्हणे "होसी तूंचि शंभू ॥ ९ ॥
ये हा	ता	अमरता । तीन वर्षें हें पूजितां । लंका कैलासचि ताता । होईल आतां निःसंशय ॥ १० ॥
अवें	नि	वरी मध्यें जरी । ठेवितां न ये कैरीं । येणेपरी नेईं पुरीं । काय करिसी कैलासा" ॥ ११ ॥
शिवा	क	रूनि नमन । पुरा निघाला रावण । त्वरें नारद जाऊन । करी कथन सर्व इंद्रा ॥ १२ ॥
अध	र्मा	त्या जाणून । इंद्र ब्रह्म्या दे सांगून । तोही विष्णूसी कथून । ये घेऊन शिवाप्रती ॥ १३ ॥
त्या अ	नु	चितकर्में हर । पश्चात्तापें म्हणे विसर । पडला, झाला पाव प्रहर । गेला क्रूर येथोनियां ॥ १४ ॥
देव	बं	दींत पडले । विष्णु म्हणे तुज कळलें । तरी कां हें असें केलें । जड ठेलें पुढें मज ॥ १५ ॥
जो आ	घी	मारी जीव । तया केला चिरंजीव । वरदान सांगे शिव । म्हणे उपाय करीं तूं ॥ १६ ॥
ऐसें	नि	गुंती ऐकून । नारदा दे पाठवून । विष्णु करावया विघ्न । धाडी विघ्ननायकातें ॥ १७ ॥
मुनी	म	नोवेगें तया । गांठूनि लोटी काळ वायां । धाडी संध्या करावया । गणराया तंव आला ॥ १८ ॥
त्या मा	नु	नी ब्रह्मचारी । तो न घेतां त्याचे करीं । रावण दे लिंग, तरी । अवधारीं म्हणे बटू ॥ १९ ॥
स्वपो	ष्य	मी अतिदीन । तीन वार बोलावीन । जड होतां खालीं ठेवीन । दोष न मग मला ॥ २० ॥
स्वर्ग	लो	कीं सुर पाहतां । बोलावी त्या अर्घ्य देतां । तीन वेळ, तो न येतां । तो स्थापिता झाला लिंग ॥ २१ ॥

१ गायनकला. २ रागरागिणींचे योग्य काल. ३ भूमीवर. ४ हातांत. ५ लंकेला ६ कराराचा वृत्तांत. ७ गणेशाला. ८ नारद. ९ ब्रह्मचारी.

त्यानें कें लें तें स्थापन । रावणा न हाले म्हणून । महाबळी हो गोकर्ण । क्षेत्र जाणा भूकैलास ॥ २२ ॥

इतिश्री० प० प० वा० स० गु० सारे गोकर्णमहाबळेश्वरप्रतिष्ठापनंनाम षष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥ (ग्रं० सं० ८३)

होता न रेपती एक । 'मित्रसह' तत्सेवक । श्राद्धीं नृमांस दे ठक । वसिष्ठादिक ऋषींसी ॥ १ ॥

ऋषी रू से देई शाप । 'ब्रह्मराक्षस हो' भूप । विप्रा मारी, तत्[3]स्त्री शाप । दे, 'स्त्रीसंपर्कें मरसी' ॥ २ ॥

तो भू प बारा सा[4]ल । जातां प्राग्वत् हो विमल । सांगे राणीसी सकल । शापबोल ब्राह्मणीचा ॥ ३ ॥

दुःखें म रू इच्छी राणी । राजा तिला सांवरोनी । केलें पाप सांगोनी । तारा म्हणूनी प्रार्थी विप्रां ॥ ४ ॥

मने स्ये कं वचस्येकं । असा नोहे हा सेवक । हें जाणोनि द्विज लोक । सांगे सम्यक् तीर्थयात्रा ॥ ५ ॥

ब्रह्म ह त्या न जाय ती । मग भूपा वाटे भीती । मिथिलापुरीं महामती । सांगे खंती गौतमातें ॥ ६ ॥

मुनी त या आश्वासून । सांगे क्षेत्र गोकर्ण । तेथें दोष निवारून । तूं पावन होसील बा ॥ ७ ॥

एक थो डेंसें आख्यान । म्यां देखिलें तें सांगेन । शिवदूत येती धांवून । चंडाळी मरतां एक ॥ ८ ॥

हर्ष प हातां हो तै[7]यां । म्यां पुसतां, करूनि दया । ते सांगती मातें राया । विप्रजा[8]या प्राग्जन्मीं हे ॥ ९ ॥

ही बा ल विधवा झाली । जारकर्मीं रमली । स्वजनांनीं सोडिली । व्यक्त झाली वैश्यकांता ॥ १० ॥

अस भ्य संगें दुष्ट । जारकर्में झाली भ्रष्ट । मद्यमांसें झाली पुष्ट । नेणे कष्ट पुढील ती ॥ ११ ॥

मत्ता ते मेष म्हणून । गोवत्सा खाई मारून । दुजे दिनीं शिर पाहून । 'शिव' म्हणून छपवी तें ॥ १२ ॥

असी नां दतां ती मेली । गोवधें हो चांडाळी । अविचारें हो आंधळी । व्रणें झालीं जारकर्में ॥ १३ ॥

असी तो कंपणें झाली । मायबापें रक्षियेली । लवकर तींही मेलीं । पोरी झाली निराश्रय ॥ १४ ॥

१ राजा. २ नरमांस. ३ मारलेल्या विप्राची स्त्री. ४ वर्षें. ५ मनांत एक, वाणींत दुसरें. ६ शिवदूतांना. ७ ब्राह्मणभार्यो. ८ बालपणीं.

ती जे न संयोगेंशीं । आली गोकर्णक्षेत्रासी । वस्त्रहीन उपवासी । व्रतदिवशीं मागे अन्न ॥ १५ ॥
ती यां चा वया कर । पुढें करी, कोणी नर । करीं[3] टाकी बिल्वपत्र । टाकी दूर हुंगोनि ती ॥ १६ ॥
पडे दि[4] ष्टें लिंगावर । तेणें तुष्टे गौरीवर । करी इला भवपार । धाडी शीघ्र आम्हां येथें ॥ १७ ॥
पुन र्न जन्मेल ही । म्हणोनियां नेली त्यांहीं । गौतम म्हणे तूंही । नृपा पाहीं गोकर्णातें ॥ १८ ॥
नृप च मत्कार मानून । जातांचि हो पावन । तेथ साक्षाच्छिव जाण । म्हणोन ये श्रीपाद ॥ १९ ॥

इतिश्री० प० प० वा० स० गु० सारे गोकर्णक्षेत्रवर्णनंनाम सप्तमोऽध्यायः ॥ ७ ॥ (ग्रं० सं० १०२)

सिद्ध सं क्षेपें सांगत । श्रीपाद तेथूनि येत । कृष्णातीरीं होई स्थित । कुरुं[5]पुरांत तारक ॥ १ ॥
मूर्ख प्र जासमवेत । लोकनिंदेनें हो त्रस्त । जीव द्याया ये कृष्णेंत । अकस्मात देखे देव ॥ २ ॥
प्रभू ति ला निरोपिती । आत्महत्या दुस्तर म्हणती । जन्मांतरीं सुपुत्रा[6]प्ती । व्हाया प्रार्थी मग ती नारी ॥ ३ ॥
तन्नि ष्ठा ओळखून । गुरु सांगती आख्यान । " उज्जनींत चंद्रसेन । शिवार्चन करी प्रदोषीं ॥ ४ ॥
त्याचा अ मूल्य सन्मणी । हराया नृप तत्क्षणीं । घेवोनि अ[7]क्षौहिणी । उज्जनी वेढिती ते ॥ ५ ॥
हस्त्य श्व रथ प[8]त्ती । पाहोनि न भी चित्तीं । शिवा पूजी तो भूपती । तें देखती गोपपुत्र ॥ ६ ॥
अश्व त्थ संनिधानीं । अंगणीं ते पाषाणीं । पूजिती, त्यां नेती जननी । पूजनीं रमे एक बाळ ॥ ७ ॥
राहे मे ळा जातां एकला । पूजा लोटूनि माता त्याला । ओढी, तो मूर्च्छित पडला । शिव त्याला दे सायुज्य ॥ ८ ॥
पुढें नं दस्त्री होऊन । माता लाहे कृष्णनंदन । ज्योतिर्लिंग[9] तें देखून । द्वेष सोडून जाती राजे ॥ ९ ॥

१ लोकांबरोबर. २ मागावयास. ३ हातांत. ४ दैवयोगानें. ५ यास 'कुरुगड्डी' म्हणतात. ६ प्राप्ति. ७–२१८७० हत्ती, २१८७० रथ, ६५६१० अश्व, १०९३५० पायदळ मिळून २१८७०० संख्येस अक्षौहिणी म्हणतात. ८ पायदळ. ९ तेजोमय स्वयंसिद्ध लिंग.

पुढें सु त व्हावा तरी । शनिप्रदोष तूं करीं "। येरू म्हणे तुम्हांसरी । जन्मांतरीं पुत्र व्हावा ॥ १० ॥
जो भा वि कां देई वर । 'तथा' म्हणूनि शिरावर । मूर्खपुत्राच्या धरी कर । विद्वद्वर तो जाहला ॥ ११ ॥
ती क रू नि प्रदोषपूजा । पुढें झाली विप्रांत्मजा । स्वसमान नाहीं दुजा । म्हणूनि हो तत्सुत दत्त ॥ १२ ॥

इतिश्री० प० प० वा० स० गु० सारे शनिप्रदोषव्रतकथनंनाम अष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥ (ग्रं० सं० ११४)

सु रू ढ भक्ती एक । श्रीपादाचा सेवक । होता जातीचा रजक । नित्य एकभावें वंदी ॥ १ ॥
तो न मू नि गुरुवर्या । वस्त्रें धूतां, भूपैश्वर्या । देखे इच्छी स्वयें, तथा । गुरुराया तें जाणत ॥ २ ॥
त्या बो ल ती तूं भक्ता । सुखें राज्य करीं आतां । पुढें देऊं कीं वद आतां । तो म्हणे झालों वृद्ध ॥ ३ ॥
पुढें म ला द्या यौवनीं । असो तुझी स्मृती मनीं । गुरु बोले म्लेच्छसदनीं । राजा होसी अंतीं भेटूं ॥ ४ ॥

इतिश्री० प० प० वा० स० गु० सारे रजकवरप्रदानंनाम नवमोऽध्यायः ॥ ९ ॥ (ग्रं० सं० ११८)

सत्य सं कल्प दे तसें । स्वयें अवतरतसे । कुरुपुरीं भेटतसे । ऐक असे विप्र एक ॥ १ ॥
करी ग रीब तो व्यापार । लाहे नवसें द्रव्य फार । यात्रे जातां मार्गीं चोर । तया ठार मारिती ॥ २ ॥
श्री श श स्त्रें मारी चोरां । जीववी त्या द्विजवरा । राखी एका सभ्य चोरा । स्वयें गुप्त हो श्रीपाद ॥ ३ ॥
ते श स्त्रें मेले त्यांतें । द्विज जाणोनि धनातें । घेऊनि ये कुरुपुरातें । दे[४] नवस हो कृतार्थ ॥ ४ ॥

इतिश्री० प० प० वा० स० सारे गु० मृतविप्रसंजीवनंनाम दशमोऽध्यायः ॥ १० ॥ (ग्रं० सं० १२२)

ब्राह्म ण स्त्री करंजपुरीं । हो अंबाख्या सुंदरी । प्राक्संस्कारें प्रदोष करी । तिला वरी माधव विप्र ॥ १ ॥
झाली दृ [६]ढधी गर्भिणी । बोले तत्त्वज्ञान जनीं । शोभली ती संस्कारांनीं । शुभलग्नीं प्रसवली ॥ २ ॥

१ ब्राह्मणाची कन्या. २ श्रीपाद गुरुराज. ३ तरुणवयांत. ४ फेडी. ५ 'अंबा' नांवाची. ६ दृढनिश्चयी. ७ पुंसवनादि.

तो प ढे बाळ 'ओंकार' । पिता करी तत्संस्कार । होती सर्व हृष्टतर । अवतार हा म्हणती ॥ ३ ॥
करू न नामकर्मा । नाम घेती 'नृहरि' शर्मा । पिता वेंची धन धर्मा । चित्रेंनर्मा दावी बाळ ॥ ४ ॥
न इ च्छि शिशु बोलाया । तया मूक मानूनियां । ते करिती बहु उपाया । शिशु तयां दावी खुणा ॥ ५ ॥
मूक त्वा टाकी तेव्हां । बांधाल मुंजी जेव्हां । असें म्हणूनि करी तेव्हां । बाल लोहाचें सुवर्ण ॥ ६ ॥
बोल त याचा मानून । करिती व्रतबंधन । मातेपाशीं भिक्षा दान । मागे, तीन वेद पढे ॥ ७ ॥
जैं प्रा तः काल येतां । अंधकार जाय अस्ता । तेवीं बाळें वेद पढतां । मर्त्यताधी लोपली ॥ ८ ॥
सर्वां प रम हर्ष झाला । बटू प्रार्थी मातेला । स्वीकारूं संन्यासाला । होती तुला पुत्र पुत्री ॥ ९ ॥
माता दं भोलीपांतसे । ऐकतांचि पडतसे । सांवरोनि बोलतसे । क्रम असे संन्यासासी ॥ १० ॥
वेदां त ब्रह्मचर्यादि । क्रम असे नच आधीं । अन्यथा पडे मधीं । पुत्रसुधी ऐक म्हणे ॥ ११ ॥

इतिश्री० प० प० वा० स० गु० सारे नृसिंहावतारोनाम एकादशोऽध्यायः ॥ ११ ॥ (ग्रं० सं० १३३)

सच्चि त्प रब्रह्म-श्रवण । न्यांस हेतू तत्कारण । वैराग्य, न क्रम जाण । आळस न कीजे येथ ॥ १ ॥
कां वा रि सी तूं मज । आयुष्य जेवीं वीज । क्षणभंगुर देह तुज । कळे सहज मृत्यु न कीं ॥ २ ॥
येथ मा नवांची काय । कथा, मृत्यु देवां खाय । न ये गेलेलें आयुष्य । नकळे काय केव्हां पडे ॥ ३ ॥
सन्मा र्गि न करीं विघ्न । सुपुत्रा तूं होसी म्हणून । मस्तकीं हस्त ठेवून । पूर्वस्मरण तिला देई ॥ ४ ॥
म्हणे त नया श्रीपादा तूं । एक पुत्र दोनां जा तूं । सुत म्हणे पुरतां हेतू । आज्ञा दे तूं म्हणूनि राहे ॥ ५ ॥
ज्यांचें व्यं ग अध्ययन । जे म्हण वेती प्राज्ञ । तेही त्यापाशीं येऊन । अध्ययन करिती नित्य ॥ ६ ॥
ती मा य गर्भिणी झाली । पुत्र दोन प्रसवली । त्या बाळें आज्ञा घेतली । वाट धरिली काशीची ॥ ७ ॥

१ जातकर्म. २ विचित्र लीला. ३ मुंज. ४ मनुष्यबुद्धि. ५ वज्रपात. ६ संन्यास. ७ ब्रह्मचर्यादि. ८ शरीर. ९ विद्वान.

तो स स्मित बोले तया । पुनः भेटें म्हणूनियां । काशीमध्यें येवोनियां । धरीं धैर्या करीं योग ॥ ८ ॥
महा, न्ग तर्समय जाणून । न्यासमार्ग स्थापीं म्हणून । विप्रें प्रार्थितां तो प्राज्ञ । स्वयें संन्यासी होतसे ॥ ९ ॥
जो हो ता तेथें यती । वृद्ध कृष्णसरस्वती । तया वरूनि गुरु होती । नरसिंह-सरस्वती ॥ १० ॥
होऊ न नर आपण । गुरूचे गुरु असून । रामकृष्णापरी जाण । गुरु करून घेती गुरु ॥ ११ ॥
स्थापू नि श्रौत[3]धर्म । फिरे सर्व तीर्थाश्रम । माधवा दे आश्रम । वळे जन्मभूमीकडे ॥ १२ ॥

इतिश्री० प० प० वा० स० गु० सारे संन्यासदीक्षाग्रहणंनाम द्वादशोऽध्यायः ॥ १२ ॥ (ग्रं० सं० १४५)

बाळ व ये ज्ञानज्योती । कृष्ण-माधवती-सरस्वती । सदानंदोपेंद्र यती । सातवा मी हे मुख्य शिष्य ॥ १ ॥
अधू र्त सर्व शांत । गुरु ऐशा शिष्यांसहित । आले जन्मभूमीप्रत । हो माता ही यतिवंद्या ॥ २ ॥
विन न्ति करूनि नर । विश्वरूपा घरोघर । नेती, देती गुरुवर । परँपार मायबापां ॥ ३ ॥
तो प्र भू म्हणे भगिनीला । दंपतीभेद केला । त्वां लाथिलें हो धेनूला । पती त्यजील कुष्ठी होसी ॥ ४ ॥
ते भूँ यः प्रार्थितां म्हणती । वृद्धत्वीं पति हो येती । कुष्ठाची करीन शांती । स्त्रियां पति गती न अन्य ॥ ५ ॥
असें त ये वेळीं तिला । सांगोन, शिष्यमेळा । घेवोनि ये गोदावरीला । जो भूगोला उद्धरी ॥ ६ ॥
शिष्य मे ळवी आणिक । माधवारण्यसंज्ञक । ज्ञान देऊनि सम्यक । केला विशो[10]कं गुरूनें ॥ ७ ॥
गुरु व ये पुढें येती । तेथ एका विप्रा पाहती । मराया ये गोदेप्रती । दगड पोटीं बांधोनियां ॥ ८ ॥
तया चा तो जाणूनि भाव । शिष्या म्हणती घ्या रे धांव । शिष्यें घेवोनियां धांव । तयास जवळ आणिला ॥ ९ ॥
तो सा द्यं त पुसतां वदे । शूलपीडित मी प्राण दें । कुकर्म केलें पूर्वीं मदें । त्याचें फल दे देव हें कीं ॥ १० ॥

---

१ मदहीन. २ संन्यासमार्ग. ३ वैदिकधर्म. ४ संन्यास. ५ सिद्ध. ६ करंजनगरास. ७ मोक्ष. ८ पुन्हां. ९ संन्यासी. १० शोकरहित.

नाहीं पु ण्य पूर्वापर । मी झालों भूमिभार । गुरु म्हणती अनिवार । दोष फार आत्मघातें ॥ ११ ॥
तूं म रु नको, रोगावर । औषध देतों मी शीघ्र । ऐसें म्हणती गुरुवर । तंव ये विप्र सायंदेव ॥ १२ ॥
तो तो ष वी श्रीगुरुसी । म्हणे द्विज मी कांचीवासी । गुरु म्हणती हा उपवासी । या द्विजासी जेवूं घालीं ॥१३॥
हें सा म्प्र त करीं काज । सायंदेव म्हणे हा द्विज । अन्नवैरी झाला आज । दोष ये मज हा मरतां ॥ १४ ॥
अपूं प दे म्हणती तया । तें मानून गुरुराया । भिक्षेला ने प्रार्थूनियां । द्विज शिष्यांसमवेत ॥ १५ ॥
धू पों द्यो गुरूचे पाय । पूजी विधीनें वंदी पाद । जेववी सर्वां हो सानंद । झाला विगँद तोही विप्र ॥ १६ ॥

इतिश्री० प० प० वा० स० गु० सारे विप्रशूलहरणंनाम त्रयोदशोऽध्यायः ॥ १३ ॥ (ग्रं० सं० १६१)

तो सा य न्देव म्हणे । म्लेच्छराजा माझें जिंणें । हरील वाटे, आजी त्याणें । बोलावणें केलें आहे ॥ १ ॥
मी अ तः पर न डरें । गुरु म्हणती तूं जा त्वरें । परतवील तो सत्कारें । म्हणूनि करें आश्वासिती ॥ २ ॥
हाचि प्र साद म्हणून । सायंदेव जातां यवन । मृतप्राय हो भिवून । गौरवून त्या बोळवी ॥ ३ ॥
वंश वृ द्धी निजभक्ती । गुरु देवून पुनः भेटी । सायंदेवा देवूं म्हणती । गुप्त होती पुढें स्वयें ॥ ४ ॥
निवृं त्तिः श्रीगुरुपदैः सर्वत्रात्र प्रकाशिता ॥ प्रस्थाप्य तीर्थयात्रायै स्वान्गृहीताऽप्रकाशिता ॥ ५ ॥

इतिश्री० प० प० वा० स० सारे सायंदेववरप्रदानंनाम चतुर्दशोऽध्यायः ॥ १४ ॥ (ग्रं० सं० १६६)

शिष्यां प्र ति गुरु म्हणती । तीर्थें हिंडा सर्वक्षिती । भेटूं श्रीशैलावरती । ते म्हणती दवडूं नका ॥ १ ॥

---

१ उडदाच्या पिठाचे पदार्थ. २ प्राद्यानें. ३ रोगमुक्त. ४ जगणें, आयुष्य. ५ हस्तानें. ६ येथें श्रीगुरूंनीं सर्वत्र निवृत्ति दाखविली व आपल्या भक्तांस तीर्थयात्रेस पाठवून गुप्त झाले.

हे सं **सृ** तिहर पाद । हेचि सर्व तीर्थास्पंद । गुरु म्हणती निर्विवाद । चला खेद सोडूनियां ॥ २ ॥

वाक्य **ता** दश तें ऐकूनी । भावें शिरसा मानूनी । म्हणती जावें कोण्या स्थानीं । तें ऐकूनी गुरु बोले ॥ ३ ॥

सात **पु** री धाम चार । बारा ज्योतिर्लिंगें थोर । आचरतां बहु कृच्छ्र । फळ हो दूर जाय पाप ॥ ४ ॥

आच **रा** वें तीर्थीं क्षौर । जैसा असे स्वाधिकार । तैसा श्राद्धादिप्रकार । करितां दूर नसे क्षेमें[3] ॥ ५ ॥

जे को **णी** जितुके गांव । तीर्था जाती ठेवूनि भाव । तितुकें कृच्छ्र फळ अपूर्व । तरती पूर्वज तयांचे ॥ ६ ॥

पाहू **नि** नदीसंगम । न्हातां पुण्य उत्तम । ऋतु निवर्ततां ग्रीष्म । तीर्थधाम[4] विटाळे ॥ ७ ॥

स्वध **र्मा** नें आठ मास । फिरा ठरा चार मास । नवें जळ ये नदीस । दहा दिवस ये विटाळ ॥ ८ ॥

दोष **न** च तीरस्थांसी । तीन दिन महानदीसी । अहोरात्र ह्रदें[5]-कूपासी । करा ऐसी यात्रा तुम्ही ॥ ९ ॥

पाप **मो** चन होई ज्ञान । वर्ष येतां बहुधान्य । श्रीशैलावर मी भेटेन । तथास्तु म्हणून ते गेले ॥ १० ॥

इतिश्री० प० प० वा० स० गु० सारे तीर्थयात्रानिरूपणंनाम पंचदशोऽध्यायः ॥ १५ ॥ (ग्रं० सं० १७६)

तो म **हा** त्मा लोटूनि शिष्यां । स्वयें कोठें राहोनियां । काय करी, असें तया । [6]विप्रें पुसतां सिद्ध सांगे ॥ १ ॥

सवें **जि** तात्मा मी एक । वैजनाथीं गुरुनायक । असतां विप्र आला एक । सांगे दुःख गुरूनें दिल्हें ॥ २ ॥

गुरुँ **त** या धिक्कारून । म्हणती तूं रे जा येथोन । येरू धरूनियां चरण । गुरुसेवन सांगा म्हणे ॥ ३ ॥

गुरु **सं** तोषें बोलती । ब्रह्मविष्णुशिवमूर्ति । गुरु ब्रह्म साक्षात् म्हणती । भक्तां देती ते सर्वार्थ ॥ ४ ॥

सेवा **ग** हन वाटे तरी । गुरु आपुल्या शिष्या तारी । कथा झाली हे द्वापारीं । अवधारीं मी सांगतों ॥ ५ ॥

धौम्य **दो** षज्ञ गुरु भला । तिघे शिष्य होते त्याला । कठिण सेवा सांगे त्यांला । न वेदांसी सांगे पूर्वीं ॥ ६ ॥

१ संसारताप नष्ट करणारे. २ तीर्थस्थान. ३ कल्याण. ४ स्थान किंवा तेज. ५ डोह. ६ नामधारकानें. ७ नृसिंहसरस्वती. ८ दोष जाणणारा.

विशे **षा** र्थ न सांगती । हृच्छुद्धयर्थ सेवा घेती । वळखूनि प्रसन्न होती । रहाटी ऐसी गुरूची हे ॥ ७ ॥

धौम्य **अ** शा रीतीं शिष्या । 'अरुणा' म्हणे शेतीं तोया । नेई म्हणतां तो ने तोया । तें न जाय शेताकडे ॥ ८ ॥

मनीं **ध्या** यी गुरुपद । जलामध्यें पडे सानंद । जळ क्षेत्रीं ये स्वच्छंद । गुरु प्रसाद करी तेव्हां ॥ ९ ॥

अध्या **त्म** ज्ञानी तो झाला । तया गेहा पाठविला । धौम्य सांगे 'बैदाला' । ह्या शेताला यत्नें राखीं ॥ १० ॥

राखो **नि** तो मळी धाँन । गुरूला तें दे सांगून । गाडा रेडा एक देऊन । म्हणे आण धान्य घरीं ॥ ११ ॥

गाडा **त्या** धान्यें भरून । आणितां पैंकीं तो गढून । गेला तंव गुरु येऊन । त्या काढून प्रसन्न हो ॥ १२ ॥

सर्व **वि** द्या आल्या त्याला । तया गेहीं पाठविला । गुरु म्हणे 'उपमन्यू'ला । 'तूं धेनूला वनीं चारीं' ॥ १३

नेवो **नि** तो गुरें रानीं । चरवी तेथें भिक्षा करूनी । गुरु मागे तें जाणुनी । 'भिक्षा आणूनि दे ती मला' ॥ १४ ॥

द्विरा **वृ** त्ती भिक्षा करी । शिष्य एक देई घरीं । तें जाणुनी गुरु दुसरी । 'भिक्षा घरीं देई म्हणे' ॥ १५ ॥

दुश्चि **त्त** तो नच होई । दोनी भिक्षा घरीं देई । वत्सोच्छिष्ट-पय घेई । गुरुभाई वारी तया ॥ १६ ॥

तो अर्क **का** चें क्षीर पीतां । होई अंध कूपीं पडतां । कृपा आली गुरुनाथा । दृष्टी देता झाला मंत्रें ॥ १७ ॥

'सत्का **मा**: फलंतु ते' । असें म्हणूनि धाडी त्यातें । तो हो कृतार्थ कीर्तीतें । तच्छिष्यें मिरविली ॥ १८ ॥

जग **द्वं** द्य शिष्य झाला । सतक्षकेंद्र पाडिला । गुरुतोषाची ही कला । जा तूं गुरूला पुनः सेवीं ॥ १९ ॥

तो त **द्वै** रें अनुतापला । मग तारिती गुरु त्याला । आले भिल्लवडीला । वास केला चार मास ॥ २० ॥

इतीश्री० प० प० वा० स० गु० सारे शिष्यत्रयाख्यानंनाम षोडशोऽध्यायः ॥ १६ ॥ (ग्रं० सं० १९६)

जे च **र्वि** त चर्वणसे । विषय भोगिताती पिसे । तारात्र्या तयां असें । करीतसे गुरु कर्म ॥ १ ॥

१ उदक. २ शेतात. ३ धान्य. ४ चिखलांत. ५ दोन वेळ. ६ गाईच्या वासराचें उष्टें दूध. ७ रुईचें. ८ चांगले मनोरथ. ९ तक्षकासह इंद्र.

विप्र मु रव्याचा सुत एक । कोल्हापुरीं होता मूर्ख । पशु म्हणती सर्व लोक । निंदिती दुःख वाटे त्यातें ॥ २ ॥
विर क्ता परी तो येऊन । भुवनेश्वरीसी प्रार्थून । न होतां ती सुप्रसन्न । जिव्हा छेदून देतसे ॥ ३ ॥
शिर स्सु मन घ्याया चिंती । देवी धाडी त्या गुरुप्रती । गुरु जिव्हा देती करिती । सुमती, जाती गुरु पुढें ॥ ४ ॥

इतिश्री० प० प० वा० स० गु० सारे छिन्नजिव्हादानंनाम सप्तदशोऽध्यायः ॥ १७ ॥ (ग्रं० सं० २००)

सुरे ख क्षेत्र गुरु पाहे । कृष्णा-पंचगंगा वाहे । तेथें द्वादशाब्द[1] राहे । अजूनि आहे तेथें गुप्त ॥ १ ॥
तेथें दुः खी विप्राघरीं । गुरु शाकभिक्षा करी । घेवडा वेल तोडी करीं । ब्राह्मणी करी दुःख तेव्हां ॥ २ ॥
तद्दुः ख हरावया । वेलातळीं देई तयां । धनकुंभ गुरुराया । म्हणे तया न प्रगटा हें ॥ ३ ॥

इतिश्री० प० प० वा० स० गु० सारे धनकुंभप्रदानंनाम अष्टादशोऽध्यायः ॥ १८ ॥ (ग्रं० सं० २०३)

हो हा सं न्यासी म्हणून । भिक्षा मागे शिव आपण । हिरण्यकशिपुदारण । करितां नखें तापलीं ॥ १ ॥
जो वि ज्ञै कैगम्य[2] हरी । तो श्रीदत्त औदुंबरीं । शांत होतां तयावरी । वास करी श्रीसहित ॥ २ ॥
दे मा र्ग कृष्णा तथा । द्वीपीं राहे योगिनी तथा । भिक्षा देती पूजूनियां । नेणूनियां विप्र म्हणती ॥ ३ ॥
न स्व च्छं दीं गांवीं जाई । पाहूं येथें काय खाई । ऐसें म्हणूनि ते ठायीं । राहतां येई भय त्यांला ॥ ४ ॥
तत्र त्य नर गंगानुज । भावें आला, तया गुरुराज । दाखवूनि तेथी ऽ गुज । देती निजप्रीतीं वर ॥ ५ ॥
तो न मू नि त्रिस्थळी[3] पुसे । क्षणें गुरु दावीतसे । गुरु जाऊं म्हणतसे । दुःख होतसे योगिनीसी ॥ ६ ॥
नं[4] गू ढाः केऽपि मे चेष्टा विदुरित्येष पादुके ॥ विन्यस्याश्वास्य ताः प्राप श्रीगुरुर्गाणगापुरम् ॥ ७ ॥

इतिश्री० प० प० वा० स० गु० सारे योगिनीवरदानंनाम एकोनविंशोऽध्यायः ॥ १९ ॥ (ग्रं० सं० २१०)

---

१ बारा वर्षें. २ अनुभवज्ञानगम्य. ३ काशी, प्रयाग व गया. ४ आपल्या गूढ चेष्टा कोणालाही कळूं नयेत म्हणून आपल्या पादुका तेथें ठेवून योगिनींना आश्वासन देऊन श्रीगुरु गाणगापुरास गेले.

ऐसें प रिसूनि विप्रे[1]। म्हणे तेथें कोणा वर। लाधला बोला सविस्तर। ऐकें उत्तर सिद्ध म्हणे ॥ १ ॥
एक द शग्रंथी विप्र। शिरोळग्रामीं मृतपुत्र[2]। तद्भार्येसी एक विप्र। सांगे उग्र कर्मविपाक ॥ २ ॥
त्वां ब्रह्म स्व शतें[3] घेतलें। तया पिशाचत्व आलें। त्याणें तुझे सुत मारिले। कर्म[4] केलें पाहिजे त्याचें ॥ ३ ॥
दे द्र व्य तद्गोत्रांसी[5]। सेवीं मास एक गुरूसी। येरू म्हणे न मजपाशीं। द्रव्य, गुरूसी सेवीं भावें ॥ ४ ॥
अ भ यं कर रक्षू ऐसें। म्हणूनि सेवीतसे। स्वप्नीं भूत मारीतसे। राखीतसे गुरु तिसी ॥ ५ ॥
सांगे तत् परिहार जैसा। जागेपणें करी तैसा। तेणें मुक्त झाला पिसा। गुरु प्रसाद दे तिला ॥ ६ ॥
ती दो न पुत्र प्रसवे। ते दोघे दिसती बरवे। थोर होतां व्रत करावें। म्हणूनि वेंचिती ते द्रव्य ॥ ७ ॥
श्रेष्ठ त नयाचें व्रत। आरंभितां धनुर्वात। होवोनि तो वांकत। सन्निपात न शमे यत्नें ॥ ८ ॥
तो त द्भा वें फिरवी नेत्र। मरे होतां अर्धरात्र। माता रडे पिटी गात्र। बोधमात्र नायके ती ॥ ९ ॥
दिव स मध्यान्हींही येतां। जाळाया ती न दे प्रेता। ब्रह्मचारी स्पष्टवक्ता। तेथें येता झाला तेव्हां ॥ १० ॥

इतिश्री० प० प० वा० स० गु० सारे समंधपरिहारोनाम विंशोऽध्यायः ॥ २० ॥ (ग्रं० सं० २२०)

तो हो य गुरुनाथ। तियेप्रति सांगे हित। कोण कोणाचा हो सुत। वद ज्ञात असे तर ॥ १ ॥
पृथ्व्यप् ते जो वाताकाश। हेच आले आकारास। मायामय संबंधास। तूंचि खास रडशी कीं ॥ २ ॥
जरी सू नु तुझा हाची। पूर्वापर असे साची। सांग कथा प्राग्जन्माची। कोणाची स्त्री कीं माता ॥ ३ ॥
जैं सू र्यो दयास्तानें। नित्य दिन रात होणें। तेवीं कर्मे जन्ममरणें। भोगणें सुखदुःख ॥ ४ ॥

१ नामधारक. २ मृताः पुत्राः यस्य (ज्याचे पुत्र जन्मून मरत असत). ३ शंभर रुपये ब्रह्मस्व. ४ क्रिया. ५ त्याच्या गोत्रजांस.

कोणी न हें निवारिती । गुणमय ते मरती । देवादिकां हीच गती । मेला मागुती न ये शोकें ॥ ५ ॥
दे हा श व जाळावया । ती म्हणे जो दे अभया । बाध ये कीं त्याच्या वाक्या । कोण तया पुढें भजे ॥ ६ ॥
सांगे शां त ब्रह्मचारी । हें जा पूस औदुंबरीं । येरू शव बांधुनी उदरीं । पादुकेवरी शिर हाणी ॥ ७ ॥
बोल को णाचा ऐकेना । लोक गेले स्वसदना । पतिसह ती अंगना । आक्रोशना करीतसे ॥ ८ ॥
स्वप्नीं न को रडूं म्हणून । स्वामी देती आश्वासन । पाहे जागी होऊन । पुत्र संजीवन झाला ॥ ९ ॥
विप्र पा हांटेस आले । त्यांनीं नवल हें ऐकिलें । सर्वां आश्चर्य तें झालें । असें झालें वार्णूं किती ॥ १० ॥

इतिश्री० प० प० वा० स० गु० सारे मृतपुत्रसंजीवननाम एकविंशोऽध्यायः ॥ २१ ॥ (ग्रं० सं० २३०)

गुरु व से गाणगापुरीं । तेथें काय लीळा करी । असें विप्रें पुसतां बरी । लीला सारी सांगे सिद्ध ॥ १ ॥
मी तों कु: पदार्थ येथ । वर्णावया सर्व चरित । होती ब्रह्मादि कुंठित । तेव्हां संक्षिप्त सांगतों ॥ २ ॥
अमे य कीर्ति गुरु आले । भीमाऽमरजासंगमीं भले । गाणगापुरीं राहिले । बैसले अश्वत्थातळीं ॥ ३ ॥
हो यें द्रु त्या गृह पावन । तो विप्रगृहीं येऊन । वांझ महिषी पाहून । ब्राह्मणस्त्रीतें बोले ॥ ४ ॥
सु स त्वा तूं दे क्षीरपान । ब्राह्मणी बोले वचन । वांझ म्हैस हे दुभे न । गुरु दोहून दावीं म्हणे ॥ ५ ॥
मानू न ती दोही क्षीर । दोन घडे दोहिलें क्षीर । गुरु पिऊनि देती वर । हो दरिद्र दूर म्हणूनी ॥ ६ ॥

इतिश्री० प० प० वा० स० गु० सारे वंध्यमहिषीदोहननाम द्वाविंशोऽध्यायः ॥ २२ ॥ (ग्रं० सं० २३६)

ही का नि वार्ता ऐकून । सर्व पुसे नृप येऊन । गुरुमाहात्म्य ऐकून । ससैन्य येऊन प्रार्थी ॥ १ ॥
म्हणे व सूंनि गांवांत । उद्धरीं आम्हां तूं दैवत । तें मानी गुरुनाथ । पालखींत बैसवी भूप ॥ २ ॥

---

१ नामधारकानें. २ निरुपमेय, अपरिमित. ३ यद्गत्या म्ह. ज्याच्या आगमनानें. ४ राहून.

न वे तँ ते प्रभुधियः परतंत्रास्तथाऽपि हि । भक्तिप्रियो भक्तिगम्यो भक्ताधीनत्वमेत्यजः ॥ ३ ॥
भूपें ते व्हां उत्सवून । त्यां आणिलें पालखींतून । अश्वत्थातळीं येऊन । ब्रह्मराक्षसा पहाती ॥ ४ ॥
तोही त या पदीं लागे । गुरु राक्षसासी सांगे । संगमीं न्हातां तूं वेगें । होसी अंगें येथ मुक्त ॥ ५ ॥
तो त द्धा मीं पावला । ग्रामीं मठ गुरूला दिधला । ऐकूनि गुरूची लीला । निंदी तयांला एक यती ॥ ६ ॥

इतिश्री० प० प० वा० स० गु० सारे ब्रह्मराक्षसोद्धरणंनाम त्रयोविंशोऽध्यायः ॥ २३ ॥ (ग्रंथसंख्या २४२)

तो कु म सी-ग्रामीं वसे । तेथ ससैन्य गुरु येतसे । त्रिविक्रमा ध्यानीं दिसे । देव येतसे नदीतीरीं ॥ १ ॥
तेथें प ळत ये यती । तया दिसे सैन्य यती । गुरु त्याचा गर्व हरिती । त्या दाविती निजरूप ॥ २ ॥
तो क र जोडूनि प्रार्थी । गुरु तया गती देती । गाणगापुरीं मागुती । गुरु येती सैन्यासह ॥ ३ ॥

इतिश्री० प० प० वा० स० गु० सारे विश्वरूपदर्शनंनाम चतुर्विंशोऽध्यायः ॥ २४ ॥ (ग्र० सं० २४५)

हो ते मं दधी ब्राह्मण । म्लेच्छराजापुढें येऊन । सार्थ वेद म्हणून । घेती धन उन्मत्त ते ॥ १ ॥
म्लेच्छा म दोन्मत्त विप्र । म्हणती आज्ञा द्यावी क्षिप्रं । वादें जिंकूं लोकीं विप्र । हारिपत्र किंवा घेऊं ॥ २ ॥
राव म हानंदें देत । आज्ञा, बसवी पालखींत । विप्र राजे म्हणवीत । भूमि जिंकीत येती तेथ ॥ ३ ॥
ते कु म सीमध्यें यती । त्रिविक्रमभारती । त्रिवेदी जाणूनियां येती । त्या म्हणती वाद करीं ॥ ४ ॥
जरी मे त्र द्विज असे । तरी करील कीं असें । कुबुद्धी हे विप्र जसे । हरती तसें करावें ॥ ५ ॥
यांची वां छा गुरु पुरवील । असें म्हणोनि त्यां तत्काल । यती आणी गुरूजवळ । सांगे सकळ त्रिविक्रम ॥ ६ ॥
वाद्यां शो धीत हे आले । यांनीं माझें न ऐकिलें । मग येथें आणिले । यां शिक्षिले पाहिजेत ॥ ७ ॥

१ परमेश्वराच्या बुद्धी परतंत्र असत नाहींत तथापि परमेश्वर भक्तिप्रिय असल्यामुळें भक्ताच्या स्वाधीन होतो. २ त्वरित.

गुरु **जी** म्हणती तयां । नेणों आम्ही जयाऽजया । वाद आम्हां कासया । तुम्ही वायां मरूं नका ॥ ८ ॥

विप्र **व** चन बोलती । तुम्हां काय विद्या येती । तें ऐकूनि गुरु म्हणती । गर्व किती करितां हा ॥ ९ ॥

गर्वे **लो** कीं किती मेले । बाण रावण खपले । व्यर्थ कौरवादि मेले । आरंभिलें काय हें तुम्हीं ॥ १० ॥

इतिश्री० प० प० वा० स० गु० सारे उन्मत्तद्विजाख्यानंनाम पंचाविंशोऽध्यायः ॥ २५ ॥ (ग्रं०सं० २५५)

वेद **के** वळ म्हणावया । हो सायास ऋषिवर्या । कलियुगीं अल्पायुष्यां । केवीं ओंम्नायांतीं गंती ॥ १ ॥

चिरं **जी** व भरद्वाज । ब्रह्मा पुसे वेदगुज । तीन राशी दावी अंज । ऋषी लाजला तेधवां ॥ २ ॥

दे दे **व** मुष्टी तीन । न तयां आले ते अजून । हे अनंत वेद जाण । विभागून ठेविले तूर्त ॥ ३ ॥

विष्णु **भू** तळीं व्यासरूपी । चौशिष्यां चार निरूपी । वेदशाखाविभागरूपी । पैलां निरूपी ऋग्वेद ॥ ४ ॥

शुद्धां **तः** करणें पैला । ऐक सांगों ऋग्वेदाला । द्ध्यरत्निमात्र रूप त्याला । व्यक्तगळा दीर्घदृष्टी ॥ ५ ॥

रवि **स** मान कांति ज्याची । अत्रिगोत्र देवता ज्याची । ब्रह्मा गायत्री छंदची । आयुर्वेदचि उपवेद ॥ ६ ॥

शाखा **ना** में भेद पांच । सहा अंगें ब्राह्मणच । अरणेंशीं हो वेदच । पैलासच व्यास सांगे ॥ ७ ॥

शिष्य **त** याचा दुसरा । वैशंपायन नामें बरा । तया यजुर्वेद दुसरा । सांगे बरा विभागून ॥ ८ ॥

सुम **नः** प्रीती जो यजनें । करी पंचारत्नी मानें । भारद्वाज गोत्र जाणें । कृशपणें त्रिष्टुपछंद ॥ ९ ॥

देव **म** हा विष्णु ज्याचें । उपवेद धनु ज्याचें । सूर्याभ जो भेद त्याचे । जाण साचे श्याऐशींच ॥ १० ॥

सुम **नः** प्रीती दे स्तवनें । सामवेद अभिधानें । षडरत्निमितमानें । जैमिनीनें घेतला हा ॥ ११ ॥

विशे **ष** हा शांत दांत । असे चर्मदंडहस्त । गोत्र काश्यप दैवत । रुद्र ख्यात जगतीछंद ॥ १२ ॥

१ सर्व वेद म्हणण्यास सामर्थ्य. २ ब्रह्मदेव. ३ भारद्वाजाला. ४ पैलनामक शिष्याला. ५ दोन अरत्नी (अरत्नी म्ह. २४ अंगुळें).

जो ओ ष्ठा रक्त असे । याच्या भेदां मिती नसे । ज्याचा उपवेद असे । गांधर्व असें सांगे व्यास ॥ १३ ॥
भुव नीं सांग भेद याचे । कोण बोलेल वाचे । सांगोपांग वदतां वाचे । शेषातेंही ये शीण ॥ १४ ॥
अतीं द्रि य ज्ञाता व्यास । ऐक म्हणे सुमंतूस । सांगे अथर्ववेदास । हो देवेश देव त्याचा ॥ १५ ॥
असे या चा उपवेद । अस्त्र-वेद तिसरा छंद । गोत्र बैजान स्वछंद । नऊ भेद कल्प पांच ॥ १६ ॥
हे को णि चारही पूर्ण । ऐवढे न जाणिले जाण । एक शाखाही अपूर्ण । तुम्ही पढून सर्वज्ञ कीं ॥ १७ ॥
जे वि प्र धर्मयुक्त । विष्णु मानी त्यां दैवत । वेदबळें हस्तगत । तयां होत देवादिक ॥ १८ ॥
जे स्व क्रृ त्या सोडूनि देती । म्लेच्छापुढें वेद पढती । ब्राह्मणांतें जिंकिती । ते होती ब्रह्मराक्षस ॥ १९ ॥
वद ति असें गुरु तरी । ते म्हणती वाद करी । जयपत्र द्या नातरीं । आमुची थोरवी न राहे ॥ २० ॥

इतिश्री० प० प० वा० स० गु० सारे चतुर्वेदकथनंनाम षड्विंशोऽध्यायः ॥ २६ ॥ (ग्रं० सं० २७५)

हूं आ स्था पूर्ण करूं । ऐसें म्हणूनि श्रीगुरु । दूर पाहती मांगनरु । शिष्या निरूपिती आणाया ॥ १ ॥
जाऊ नि शिष्य तया । आणिती, गुरुराया । सात रेखा काढूनियां । आणिती तयांवरी तया ॥ २ ॥
तो ए क एक लंघितां । सांगे सप्तजन्मवार्ता । अंतीं विद्वद्द्विज म्हणतां । जिंक विप्रां म्हणती गुरु ॥ ३ ॥
साम र्ष तो पुढें होतां । ये त्या विप्रां मूढना । द्वादशाब्द राक्षसता । ये मुक्तता त्यानंतर ॥ ४ ॥
दुर्ग ति त्यां अनुतापानें । ये स्वल्प गुरुकृपेनें । विप्र होऊनि मांगानें । गाऱ्हाणें गुरुसी केलें ॥ ५ ॥
स द्वं श ज द्विज असून । केंवि झालों जातिहीन । हें सांगा विस्तारून । तें ऐकून गुरु सांगे ॥ ६ ॥

इतिश्री० प० प० वा० स० गु० सारे द्विजगर्वपरिहारो नाम सप्तविंशोऽध्यायः ॥ २७ ॥ (ग्रं० सं० २८१)

जो द् रीं त्यजी धर्मास । मायबापदेवगुरूस । निर्दोष स्त्रीपुत्रांस । चोर असत्यवादी जो ॥ १ ॥

जो नि रं तर अशुद्ध । हरिहरां करी भेद । हो पाखंड दुर्वाद । पंक्तिभेद करी खळ ॥ २ ॥

मारी य त्नें जीवां क्रूर । जाळी वन ग्राम घर । विकी कन्या गोरस मंत्र । फिरवी विप्र-अतिथीतें ॥ ३ ॥

जो निं द क, श्राद्धातें । न करी, फोडी कूपातें । तोडी मार्गाश्रयवृक्षातें । जेवी व्रतातें सोडून ॥ ४ ॥

जो दि वा पर्वणीं स्त्रीसीं । भोगी, रमे परस्त्रीसी । करी विश्वासघातासी । दत्तदानासी घे पुनः ॥ ५ ॥

जो स्व प्रो पम सुखार्थ । मारणादि करी व्यर्थ । परतापी करी अनर्थ । नाडी नेणत दे औषध ॥ ६ ॥

तो प ति त होई मांग । जो करी वृषलीसंग । करी स्नान संध्या त्याग । पंचयाग टाकून जेवी ॥ ७ ॥

जो हो य वृत्तिरत्नहर्ता । दुष्प्रतिग्रही दुर्भोक्ता । मद्य पीतां ये हीनता । अनुतप्ता दोष थोडा ॥ ८ ॥

जो लु च्चा जिती विप्रांस । हूं तूं करी पितृगुरूंस । तो होई ब्रह्मराक्षस । हो वायस निर्मंत्राशीं ॥ ९ ॥

तो क ष्पु दरीं जन्म घे । चोरूनि जो फळपत्र घे । जो धन चोरूनि घे । जन्म घे तो उंटाचें ॥ १० ॥

हो उ त्क्रा न्ती नंतर । नरकवा स घोर । ह्या योनी त्यानंतर । दंभकर बगळा हो ॥ ११ ॥

माशी म धुहर उंदीर । धान्यहर जळहर । चातक पशु तृणहर । स्वर्णहर कृमिकीट ॥ १२ ॥

दुर्ग ती आधीं भोगून । होतां पुण्यपाप समान । अंधपंग्वाद्यघचिन्ह । ये घेऊन येथें पुनः ॥ १३ ॥

कृमी श्व खर जारकर्में । स्त्री नरां गती हे दुष्कर्में । जे वागती सत्कर्में । स्वधर्में तरती ते ॥ १४ ॥

हो प रः स्पर दंपती । दोषी ऐसें गुरु बोलती । पुसे त्रिविक्रम निष्कृती । सांगती गुरु तया ॥ १५ ॥

तरी गृ हीत ब्रह्मदंड । शरण विप्रां पापखंड । हो, होतां पाप उदंड । कृच्छ्र मुंडपूर्वक कीजे ॥ १६ ॥

शक्ति ही नें गोधन द्यावें । जप यात्रा होम करावे । शक्तें चांद्रायण करावें । गव्य प्यावें अनुतापें ॥ १७ ॥

स्वात्म त्वै श्वर्ययुक्त । गुरु वारी सर्व दुरित । पितृत्यागें हो पतित । होई पूत मासस्नानें ॥ १८ ॥

पति ता न तें ऐकून । म्हटलें मी झालों पावन । घ्या विश्रांत मेळवून । तें ऐकून गुरु म्हणे ॥ १९ ॥
होऊ नि नृप विश्वामित्र । सायासें झाला पवित्र । तूं हीन वेश्यापात्र । ये परत्र विप्रकुळीं ॥ २० ॥
तो आ सं न येतां स्त्रीला । स्पर्शभयें मारूं आला । गुरु म्हणे त्यजीं न स्त्रीला । तो म्हणाला हिन होऊं कीं ॥२१॥
ते त या अंगींची विभूती । लुब्धाहातीं धुत्रविती । ज्ञान जाऊनि त्या ये भ्रांती । घराप्रति गेला सस्त्रीक ॥२२॥
प्रण ति करी त्रिविक्रम । म्हणे वारा माझा भ्रम । अंग धूतां ज्ञान उत्तम । जाऊनि भ्रम त्या हो केवीं ॥२३॥

इतिश्री० प० प० वा० स० गु० सारे कर्मविपाककथननाम अष्टाविंशोऽध्यायः ॥ २८ ॥ (ग्रं० सं० ३०४)

बर वा प्रश्न ऐकून । गुरु म्हणे भस्में ज्ञान । दिधलें तें धूतां जाण । जाऊन हो अज्ञानी ॥ १ ॥
पूर्व यु गीं वामदेव । क्रौंचवनीं घेई ठाव । त्या पाहूनि घेई धांव । दुर्भाव तो राक्षस ॥ २ ॥
तो दु र्ग धांगी तेव्हां । धरी भक्षूं वामदेवा । भस्म लागतां दुर्भावा । त्यजूनि भवां पूर्वा स्मरे ॥ ३ ॥
तृट् क्षु धा शांत झाली । म्हणे पंचवीस आपुलीं । स्पष्ट जन्में म्यां स्मरलीं । भूपकुलीं मी दुर्जय ॥ ४ ॥
धरू नि मी भोगीं स्त्रिया । राज्यमदेंकरूनियां । चारी वर्णांच्याही भार्या । भोगीं वेश्या असंख्यात ॥ ५ ॥
अवि वा हितांही भोगीं । रजस्वलाही न त्यागीं । पुढें दैवें झालों रोगी । शत्रु वेगीं घेती राज्य ॥ ६ ॥
दुरा श यें पाप केलें । स्त्रियांनीं बहु शापिलें । क्षयरोगें ग्रासियलें । अंतीं आले यमदूत ॥ ७ ॥
अप यात् क्षय आयुषः । हें कळलें निर्दोष । मी मरतां यमपुरुष । नेती दोष क्षाळावया ॥ ८ ॥
भी दे श्रो त्रा यातना ती । पित्रांसह भोगूनि अंतीं । अंगीं शिश्नें हजार होतीं । प्रेतगती ये ती मला ॥ ९ ॥
तें गा त्र ही सोडूनी । मी चोवीस भोगीं योनी । ब्रह्मराक्षस होउनी । राहें वनीं सदा भुका ॥ १० ॥
द्या प ञ्च विसाव्या जन्मीं । गजा खातांही भुका मी । स्पर्शमात्रें शांती तुम्हीं । दिल्ही, तुम्ही साक्षादेव ॥११॥

गेले क्षु त्पिपासादि । याचा हेतू सांगा आधीं । वामदेव म्हणे शुद्धी । झाली आधी गेला भस्में ॥ १२ ॥
भस्म स्प र्शें एक जाण । द्राविड जार ब्राह्मण । त्यजिला शूद्रें मारून । ये श्वान त्यावरी एक ॥ १३ ॥
श्वस्प र्शं नें तदंगस्थ । भस्म लागूनि झाला मृत । त्यातें नेती यमदूत । शिवदूत सोडविती ॥ १४ ॥
त्या सा नं दें कैलासातें । नेतां यम आला त्यातें । धर्म सांगून विप्रातें । दूत नेते झाले तया ॥ १५ ॥
शंभू च जाणे तन्माहात्म्या । भस्म लावीं मी सर्वकाया । लागलें किंचित् तुझ्या काया । ज्ञान तयायोगें हो हें
वदे र क्ष राज्य करितां । पापी केल्या निर्जळपंथा । विप्रां वृत्ति दिधल्या आतां । आलें हाता त्याचें फळ ॥
सांगें स विस्तर मला । भस्मधारणविधीला । वामदेव म्हणे शिवाला । प्रश्न केला हा कुमारें ॥ १८ ॥
मग नं दीगौरीयुक्त । शिव बसे देवांसहित । सनत्कुमार वंदूनि तेथ । करीतसे हा प्रश्न ॥ १९ ॥
भो व्या घ्रा जिनवास । चतुर्विध पुमर्थांस । देई शीघ्र असें आम्हांस । सांगा खास स्वल्प साधन ॥ २० ॥
त्यां म्ह ण तसे ईश । धारण करीं भस्मास । चतुर्विध पुमर्थांस । दे हें खास सुसाधन ॥ २१ ॥
न ग मे ऐसें सुसाधन । गोमयें अग्निहोत्रांतून । भस्म घेई करीं धारण । भ्रू समान त्रिपुंड्रेसीं ॥ २२ ॥
हो न व देवादिक । एका एका पुंड्रीं देव । मध्यांगुष्ठानामिक । काढीं रेखा शीर्षादिकीं ॥ २३ ॥
हो हें च पापशमन । ऐसें वामदेव सांगून । करवी भस्मधारण । उद्धरून गेला राक्षस ॥ २४ ॥
गुरू अ सें सांगती । सर्व आनंदित होती । गेला त्रिविक्रमयती । कथा पुढती सांगों एक ॥ २५ ॥

इतिश्री० प० प० वा० स० गु० सारे भस्ममहिमावर्णनंनाम एकोनत्रिंशोऽध्यायः ॥ २९ ॥ (ग्रं० सं० ३२९)

दत्ता धि ष्ठित माहोर । तेथें गोपीनाथ विप्र । तया होऊनि मेले पुत्र । दत्तवर वांचवी एक ॥ १ ॥
ते नि ष्ठा दत्तावर । ठेऊनि करिती संस्कार । त्याचा विवाह केला थोर । हर्षें सादर मायबापें ॥ २ ॥

त्यां हो य रूप समान । साजे जोडें देवासमान । पतिसेवेवांचून । सतीमन न विसंबे ॥ ३ ॥
सुन म हा पतिव्रता । तयां हर्ष हो पहातां । तंव आली दुर्दैवता । रोग सुता त्या हो असाध्य ॥ ४ ॥
होऊ न क्षयरोग । क्षीण झालें पतीचें आंग । जेवीना तो तैसी चांग । सती हो रोग नसतांही ॥ ५ ॥
हो प श्चा त्ताप द्विजाला । व्यर्थ वरिली सुभगेला । म्हणे तुझा भोग सरला । माहेराला जाई सुखें ॥ ६ ॥
ती भ यं कर वाचा । ऐकून म्हणे तुमचा । जेथ देह तेथ हा साचा । असे तुमचा अर्धात्मा हा ॥ ७ ॥
नसो वि योग म्हणून । सासुसासऱ्यां प्रार्थून । धवा घेऊन डोळींतून । ये गाणगाभुवना ॥ ८ ॥
त्रिदो ष वाढूनि जाण । द्विज झाला गतप्राण । सती उठे द्याया प्राण । निवारण करी जन ॥ ९ ॥
ती त या चे आठवी गुण । रडे शीर्ष आपटून । म्हणे रुसे गौरीरमण । कोण चोरून ने सौभाग्या ॥ १० ॥
जें धे नु जातां शरण । राखूनि घे यवन प्राण । भेटूं जातां देवा पडून । टाकी चुरून देऊळ कीं ॥ ११ ॥
तेणें प री झालें मज । देवा शरण येतां आज । न राखसी माझी लाज । देवा तुज कींव न ये कीं ॥ १२ ॥
ती अ से करी विलाप । तंव आला आपोआप । तो दीनाचा मायबाप । गुरु रूप पालटोन ॥ १३ ॥
तीस व दे कां रडसी । जीव ये कीं रडतां यासी । मायामय संबंधासी । व्यर्थ म्हणसी पति मेला ॥ १४ ॥
देव ते ही काळाधीन । तुम्ही तरी मर्त्य जाण । पाहूं जातां विचारून । मेला कोण कोण जन्मला ॥ १५ ॥
देह उ त्पन्न होऊन । मरे त्याहून विलक्षण । आत्मा नित्य विकारहीन । संबंधी न कवणाचा तो ॥ १६ ॥
त्या उ त्क्रा न्ती व्यापका कैंची । वार्ता न त्या संबंधाची । नदीकाष्ठवत् हो देहांची । भेट हेचि कर्मयोगें ॥ १७ ॥
ह्या अ मं गळ देहांच्या । तादात्म्यें भ्रम कर्मांचा । गुण मूळ अज्ञानाचा । हो कीं साचा परिणाम ॥ १८ ॥
तूं अ तं द्रित होऊन । दे हा संबंध सोडून । जेणें जासी उद्धरून । तें साधून घेई शीघ्र ॥ १९ ॥

रक्ता स्थि मांसा न रडें । हें ऐकून ती पायां पडे । म्हणे बापा शोकीं पडे । काढा कडे सोयरे तुम्ही ॥ २० ॥

इतिश्री० प० प० वा० स० गु० सारे प्रेतांगनाशोकोनाम त्रिंशोऽध्यायः ॥ ३० ॥ (ग्रं० सं० ३४९)

म्हणे तं द्री सोडूनि ऐक । वाढे विंधें व्यापी अर्क । तेव्हां जाती वृंदारकें । काशीमध्यें तद्गुरूपाशीं ॥ १ ॥

स्तवी वा क्पति अगस्त्यातें । लोपामुद्रा साध्वीतें । त्वत्सम नान्या पतिव्रते । पतिदेवते तूं धन्या ॥ २ ॥

कदा पि न स्वतंत्रता । पतिसेवननिरता । छायेपरी पतिदेवता । पतिव्रता ती पतिचित्ता ॥ ३ ॥

जेवी भुं जीतां पती । पतिपूर्वीं स्नान करी ती । उठे आधीं निजे उपरांतीं । न बसे ती पतीपुढें ॥ ४ ॥

जी न जा य घराबाहेर । करी पत्युच्छिष्टाहार । पतिवचनीं जी सादर । निरंतर अनुकूल ॥ ५ ॥

जी आ नं दे दैवलाभें । वस्त्रभूषणीं न क्षोभे । धर्म सोडीना देहलोभें । ती शोभे निजधर्में ॥ ६ ॥

न घे वा र्ता श्रीमंताची । मर्यादा धरी वडिलांची । स्वातंत्र्यें ती व्रताची । आशा साची नच करी ॥ ७ ॥

देव गु रु सर्व पती । मानूनि वाद न करिती । पतिसवें ज्या भांडती । भालू होती शुंकती त्या ॥ ८ ॥

न को णा सीं भेद कीजे । धवा वंचूनि खाइजे । वृक्षीं लोंबे वागुळी जे । खाई निजमळमूत्र ॥ ९ ॥

धर्मा न्वि त राहतां । दैवें पति मरतां । सवें जाय पतिव्रता । न वियुक्ता छायेपरी ॥ १० ॥

इतिश्री० प० प० वा० स० गु० सारे पतिव्रताधर्मनिरूपणंनामैकत्रिंशोऽध्यायः ॥ ३१ ॥ (ग्रं० सं० ३५९)

पर तं त्र न रहावें । धवासवें सतीनें जावें । पदोपदीं मेधफल घ्यावें । स्थान घ्यावें पतिलोकीं ॥ १ ॥

किंवा वि धवाधर्म । पाळितांही ये शर्म । पोर असतां कीजे र्मम । राहिजे ब्रह्मचाऱ्यापरी ॥ २ ॥

स्वल्प मू ळही असतां । पोटीं गर्भ असतां । पतिशवें न मिळतां । सवें जातां दोष असे ॥ ३ ॥

---

१ आळस. २ विंध्याद्रिपर्वत. ३ देव. ४ बृहस्पति. ५ जेवल्यानंतर. ६ अश्वमेधयज्ञफल. ७ सुख, कल्याण. ८ पोषण. ९ पतीचें प्रेत.

ज्या मू **ढा** केश राखती । धवासह त्यां हो दुर्गती । अतएव मरतां पती । करो ती केशवपन ॥ ४ ॥
शय **ना** तें खाटेवरी । जी करी जाय ती नारी । नरकीं, यास्तव भूमीवरी । निजो नारी एकाहारा ॥ ५ ॥
भूषा **नु** लेप तांबूल । त्यजूनि राखिजे शील । नेसावें शुभ्रचैल । मंगलस्नान वर्जावें ॥ ६ ॥
विष्णु **प** तिसम मानून । कीजे वैधव्य आचरण । न कीजे नेत्रवीक्षण । चांद्रायण शक्त्या कीजे ॥ ७ ॥
अव **श्यं** भावि होइजे । त्याचा शोक नच कीजे । मासव्रत पाळिजे । माघ ऊर्ज वैशाखीं हो ॥ ८ ॥
सुम **ति** जी वागे ऐसी । सहगमनवत् फल तीसी । जाई घेऊनि पतीसी । स्वर्गीं ऐसी गुरूक्ती हे ॥ ९ ॥
म्हणे **प** तिव्रता मातें । वैधव्य हें न रुचतें । तारुण्य हें विघ्नातें । देई ऐसें मातें वाटे ॥ १० ॥
अव **श्यं** कुरु ऐसें । बोलूनि तो देतसे । चार अक्ष भस्म, पॅरिसें । म्हणतसे त्या सतीतें ॥ ११ ॥
हे भूं **ति** शिरीं लावून । पतिकर्णीं अक्ष बांधून । गुरुदर्शन घेऊन । सहगमन करीं मग ॥ १२ ॥
तो आ **ज्ञा** अशी देऊन । गेला, साध्वी दानें देऊन । पतिशवा नेत्रवून । अग्नि घेऊन पुढें चाले ॥ १३ ॥
पाहू **न** नारी म्हणती । केश साडेतीन कोटी । होमुनी, स्वर्गीं घे ती । वर्षकोटी प्रतिकेशा ॥ १४ ॥
सर्व **च** मत्कार पाहाती । श्मशानीं ये मंदगती । अग्नि सिद्ध करोनि ती । आठवी चित्तीं उपदेशा ॥ १५ ॥
स्व च **क्षु** नें गुरु पाहून । म्हणे सहगमन करीन । विप्रें शीघ्र ये म्हणून । वदतां मनस्विनी गेली ॥ १६ ॥
जैं उ **षः** कालीं विजनें । गजबजती तैसे जन । सर्वें येती गजबजून । गुरुस्तवन मार्गीं करी ॥ १७ ॥
सती **य** तीशा पाहून । करी साष्टांग नमन । 'पञ्च पुत्रा' हो म्हणून । आशीर्वचन दे गुरु ॥ १८ ॥
हें स्व **तं** त्र बोलतां जन । देती साद्यंत सांगून । गुरु प्रेता आणवून । करी स्नपंन रुद्रतीर्थें ॥ १९ ॥

१ पांढरें वस्त्र . २ पुरुषदर्शन. ३ कार्तिक. ४ रुद्राक्ष. ५ एक. ६ विभूति, भस्म. ७ प्रत्येक केंसाला. ८ पहांटेस. ९ पक्षीसमूह. १० स्नान.

तंव तो उठोनि बैसला । नग्न म्हणूनि लाजला । सर्व लोकां हर्ष झाला । न मात्रला साध्वीदेहीं ॥ २० ॥
दैव योगें स्वर्णघट । रंका मिळतां अवचट । हर्ष हो तेवीं तिला स्पष्ट । उत्कट हो हर्ष तेव्हां ॥ २१ ॥
प्रेम गिरा दोघें स्तविती । श्रीगुरु वर देती । गेले दोष ये सद्गती । लोहा गती जेवीं परिसें ॥ २२ ॥
लिहीन याला विधी लेख । धूर्त पुसे गुरु म्हणे ऐक । पुढचा शतायुष्य लेख । दिला सम्यक् मागून मी ॥२३॥
मनं[1] श्रै त्य गुरु असें बोले । लोकीं जय शब्द केले । दंपतीनें स्नान केलें । मठीं आले गुरु त्यासह ॥ २४ ॥

इतिश्री० प० प० वा० स० गु० सारे प्रेतसंजीवननाम द्वात्रिंशोऽध्यायः ॥ ३२ ॥ (ग्रं० सं० ३८३)

ती आनंद भावें नमूनी । म्हणे काल भेटला मुनी । गुरु बोले मग हांसोनी । पालटोनी रूप मी आलों ॥ १ ॥
तुझें पर प्रेम पाहिलें । रुद्राक्ष मींच दिधले । रुद्रतीर्थें बांचविलें । ऐक बाले नवल हें ॥ २ ॥
अवश्यं हे[2] [3]ल्यावे सादर । पूर्वी काश्मीरेशकुमार । प्रधानाचाही कुमार । अलंकार टाकून देती ॥ ३ ॥
त्यां श्रांत्या पिसे म्हणती । भस्म-रुद्राक्षांतें धरिती । पराशरा पुसे नृपती । हेतु वदती मुनि भूपा ॥ ४ ॥
सर्वात्म शिवा हे भजती । नंदिग्रामीं वेश्या सती । वैश्यरूपें गौरीपती । ये तीप्रती वळखावया ॥ ५ ॥
अनन्य स्त्री त्र्यहे होऊन । रतिदानें लिंग कंकण । घे, तो बोले लिंगनाशन । होतां प्राण त्यजीन मी ॥ ६ ॥
त्याच्या वचना मानून । मंडपीं ठेवी लिंगरत्न । रमे वैश्या गृहीं नेऊन । जळे लिंगासह मंडप ॥ ७ ॥
वैश्य स्थिर ठेवूनि मन । लिंग जळालें पाहून । करी अग्निप्रवेशन । सर्व दान देई वेश्या ॥ ८ ॥
निधे तुं व लोक म्हणती । वेश्येघरीं किती येती । कोणाची तूं कैसी सती । नायकतां ती आग रिघे ॥ ९ ॥
तैं होय शिव प्रसन्न । तिला नेई उद्धरून । तिनें जे रुद्राक्ष लेववूंन । कुक्कुट मर्कट पाळिले ॥ १० ॥

१ उपलक्षण मन आदिकरणाचा प्रेरक. २ रुद्राक्ष. ३ अंगावर घालावे. ४ पतिव्रता. ५ तीन दिवस. ६ अंगावर घालून.

इतिश्री० प० प० वा० स० गु० सारे रुद्राक्षमहिमावर्णननाम त्रयस्त्रिंशोऽध्यायः ॥ ३३ ॥ (ग्रं० सं०३९३)

ते हो त हे अक्षप्रिय । भूप म्हणे वदा भविष्य । मुनि म्हणे सप्ताहायुष्य । तुझा तनय असे तरी ॥ १ ॥
वेदा न्तो पनिषत्सारा । रुद्रा विधि दे मुनीश्वरां । करी अधर्मसंहारा । यमपुरा वोस करी ॥ २ ॥
तज्जा प्य नुमुवा यम । कथी तया म्हणे ब्रह्मा । अभाविका हो अधर्म । भाविकां शर्म दे हा रुद्र ॥ ३ ॥
मृत्यु कृ तभय जांया । रुद्रें अर्चीं मृत्युंजया । मग रुद्राभिषेक राया । द्विजवर्यांकरवीं करीं ॥ ४ ॥
त्या सु ता सातवे दिनीं । मृत्यु येतां तीथें मुनी । प्रोक्षी शिवदूत येऊनी । मृत्युदूतां पळविलें ॥ ५ ॥
धर्मा त्मा जो यम त्याप्रती । ते जाऊनि सांगती । यम पुसे शैवांप्रती । ते म्हणती लेख पहा ॥ ६ ॥
तें मा नो नी चित्रगुप्ता- । करवीं लेख पाहतां । यम हो भ्रांत शिवदूतां । क्षमा मागता जाहला ॥ ७ ॥
गेलें नै मित्तिकारिष्ट । नृप विप्रां करी तुष्ट । तों नारद तें अदृष्ट । सांगे स्पष्ट ऋष्युपकार ॥ ८ ॥
महा नं द सर्वां झाला । अयुतायु[3] सुत जाहला । गुरु सांगे सतीला । ती गुरूला प्रार्थूनि म्हणे ॥ ९ ॥

इतिश्री० प० प० वा० स० गु० सारे रुद्राभिषेकफलकथनंनाम चतुस्त्रिंशोऽध्यायः ॥ ३४ ॥ (ग्रं० सं० ४०२)

मंत्रो प देश द्या मला । तेणें नित्य स्मरूं तुम्हांला । गुरु म्हणे स्त्री मंत्राला । पात्र न, तिला पतिसेवा ॥ १ ॥
अव श्य ऐकें ही कथा । देवीं दैत्यां रणीं मारितां । तयां संजीवनी जपतां । वांचविता होय भार्गव[4] ॥ २ ॥
अचि न्त्य मंत्रविद्याशक्ती । इंद्र सांगे शिवाप्रती । आणवून शुक्राप्रती । उमापती भक्षीतसे ॥ ३ ॥
तो त्या चे मूत्रद्वारा । पडे, वांचवी पुनः क्रूरां[5] । बृहस्पती म्हणे इंद्रा । बुडवूं मंत्रा षट्कर्णेंशीं ॥ ४ ॥
असें त या बोलून । स्वसुता कचा दे धाडून । कपटी शिष्य होऊन । शुक्रा सेवून तो राहे ॥ ५ ॥

१ सात दिवस आयुष्य. २ जाण्याकरितां. ३ दहा सहस्र.वर्षें आयुष्याचा. ४ शुक्र. ५ क्रूरस्वभावी दैत्यांना.

ने वा सुः शुभदो नोऽस्य । असें मानुनी दैत्य । मारिती त्या वांचवी काव्य । द्विवार कन्यास्नेहें ॥ ६ ॥
दैत्य य ळें त्या जाळून । त्याचें भस्म मद्यांतून । देती शुक्र पी नेणून । मग कन्या विरहें रडे ॥ ७ ॥
शुक्र दा ही दिशा देखे । शेखीं कचा पोटीं देखे । म्हणे देवयानी ऐकें । त्या आणितां मी मरेन ॥ ८ ॥
कन्या दि व्यमंत्र मागे । म्हणे कचा वांचवीं वेगें । मग मी तूतें मंत्रयोगें । बापा वेगें वांचवीन ॥ ९ ॥
देहा त्य जीन मी अन्यथा । अशी कन्योक्ति ऐकतां । आश्वासूनि मोहें पिता । मंत्र देता झाला तिला ॥१०॥
तो म ग जपे कचार्थ । तो ये त्याचें फोडूनि पोट । कन्या ताता उठवीत । कचा श्रुत झाला मंत्र ॥ ११ ॥
मंत्र तं त्र प्रगट होतां । तत्काळ ये निर्वीर्यता । शुक्रमंत्रा ये हीनता । आज्ञा घेता झाला कच ॥ १२ ॥
कन्या ते व्हां वरीं म्हणे । विद्या देऊनि दिधलें जिणें । तूं भगिनी कच म्हणे । ती म्हणे विद्या विसर तूं ॥१३॥
कच जो रानें वदे तिला । विप्रावेगळा वरो तुला । शुक्र उपदेशी स्त्रीला । भ्रष्ट झाला मंत्र त्याचा ॥ १४ ॥
ती द्वि ज पुत्री असतां । शापें झाली ययातिकांता । दोघां हानी मंत्र देतां । स्त्रिये व्रता आचरावें ॥ १५ ॥
ती म ग म्हणे नाथा । व्रत एक सांगा आतां । गुरु म्हणे सोमव्रता । करितां सर्व सिद्धि होय ॥ १६ ॥
हें स द्धा वें करीं परम । आर्यावर्ती चित्रवर्म । तया सीमंतिनी नाम । हो उत्तम कन्यारत्न ॥ १७ ॥
तिये स चौदा वर्षें होतां । ये वैधव्य हें कळतां । तिनें मैत्रेयी प्रार्थितां । सोमव्रता ती सांगे ॥ १८ ॥
निश्च य मनीं धरून । सोमवारीं उपोषण । किंवा नक्तभोजन । करिंजे अर्चून गौरीशा ॥ १९ ॥
दुरि ते ही नाशा जाती । सौभाग्य सुत राज्याप्ती । दे शीघ्र गौरीपती । अर्चितां त्या प्रदोषीं ॥ २० ॥
हो दुः खि त तरी व्रता । न सोडिंजे सर्वथा । सीमंतिनी तें ऐकतां । करी व्रता दृढचित्तें ॥ २१ ॥

१ हा येथें राहणें आम्हांला शुभ नव्हे. २ शुक्र. ३ त्वेषानें. ४ रात्रौ जेवण. ५ शंकराला. ६ पातकें.

देवा लं घी कैसा कोण । चंद्रांगदा ती देऊन । राजा गेहीं प्रेमें करून । घे ठेवून त्या जामाता ॥ २२ ॥
बुडे य मुनेंत जामाता । कन्या प्राण त्यजूं उठतां । वारूनि घरा ने पिता । तरी व्रता ती न सोडी ॥२३॥
मह च्च क्र काळाचें हें । कोणाचेनि दूर नोहे । तिचा श्वशुर शोकीं स्नेहें । त्या बांधून घे शत्रु राज्य ॥२४॥
त्या इ न्द्र सेनसुता । पाताळीं नेती राजसुता । जीववुनी वासुकी वार्ता । पुसे, सर्व सांगे तया ॥ २५ ॥
तया म ग सर्पनाथ । म्हणे तुझें कोण दैवत । येरू म्हणे गौरीनाथ । मद्दैवत जगदीश ॥ २६ ॥
तों त्या सि राहें म्हणे । चंद्रांगद पाठवा म्हणे । मद्विरहें माता शिणे । पत्नी जीणें वेंचीलचि ॥ २७ ॥
तो ह य सर्पा सवें धाडी । वेगें आला यमुनाथडी । तेथ सीमंतिनी खडी । पाहतां वेडी हो तयासी ॥ २८ ॥
हो स च्चा कीं हा मत्पती । ऐसें जंव चिंती चित्तीं । तों येऊनियां पुढती । वार्ता तिची पुसे तो ॥ २९ ॥
संल भौ दासीन्यदीना । कोण ही ऐसें पुसतां खुणा । लाजूनि म्हणे सखीजना । सर्व खुणा वदा कीं ॥ ३० ॥
सखी त या सर्व सांगे । तो वदे इचा पति वेगें । भेटेल हें न वाउगें । आण घे शंकराची ॥ ३१ ॥
स्वस त्ते नें सोडवी ताता । मायबापांची हरी चिंता । सीमंतिनीसी भेटता । झाला व्रताच्या प्रभावें ॥ ३२ ॥
भला जो डा तो शोभला । येऊनि राज्यीं आरूढला । असें व्रतें दे शिव भोला । फल तिला गुरु म्हणे ॥३३॥
हें सा वि त्री व्रत तूं करीं । 'तथा' म्हणूनि ती स्वीकारी । निरोपें ये स्वमंदिरीं । धवासह नारी भेटे स्वकां ॥३४॥
सुबु द्धि हो त्या दोघांची । जैसी वाचा श्रीगुरूची । फलप्राप्ती तैसी हो साची । तैं दुःखाची कैंची वार्ता ॥३५॥

इतिश्री० प० प० वा० स० गु० सारे सीमंतिन्याख्यानकथनंनाम पंचत्रिंशोऽध्यायः ॥ ३५ ॥ (ग्रं० सं० ४३७)

त्या ग्रा मा मध्यें ऐक । विप्र येक होता रंक । भावें करी आन्हिक । हो विवेकशून्यता तत्त्वी ॥ १ ॥
तो ने म धरूनि परान्न । सोडी, दंपतीभोजन । द्याया आला महाजन । स्त्री जाऊन प्रार्थी गुरूसी ॥ २ ॥

होता **कं** ठ भरूनि दीन । गुरु विप्रा बोलावून । म्हणे इला जा घेऊन । तूं परान्न जेवाया ॥ ३ ॥
तिचें **गा** न्हाणें ऐकून । तिच्या पतीस जा म्हणून । गुरु सांगे तें मानून । तिला घेऊन गेला तो ॥ ४ ॥
तेथें **मा** निनी जेवितां । श्वस्रूकरोच्छिष्ट देतां । उठे पतीसह दुश्चित्ता । गुरुनाथा भेटती दोघें ॥ ५ ॥
नारी **वि** नवी क्षमापून । गुरु म्हणे धालें कीं मन । द्विज म्हणे नेम टाळून । भ्रष्ट होऊन गेलों मी ॥ ६ ॥
अव **श्य** ही वैरीण । गुरु म्हणे पुरे शीण । मी माया दावून । केलें मन शुद्ध इचें ॥ ७ ॥
ही न **च** इच्छील आतां । सोडील परान्नाची वार्ता । न मोडली तुझी निष्ठा । द्विज अडतां घे परान्न ॥ ८ ॥
प्रार्थी **भू** सुर कोठें जावें । अन्न कोणाचें वर्जावें । गुरु म्हणे जेवावें । स्वसंबंधिगुरुमित्रान्न ॥ ९ ॥
वर्जी **ता** मस कुचरान्न । विधिनिषेधरहितान्न । दुष्प्रतिग्रह दुर्भक्ष्यान्न । कन्यान्न सुत न होतां ॥ १० ॥
त्यजीं **नि** न्दकादिकान्न । जेवितांही श्राद्धान्न । षट् प्राणायाम शोधन । प्रेतान्न सर्वथा वर्जीं ॥ ११ ॥
अन्न्या **धा** नी-भागवतान्न । पवित्र करी ब्रह्मिष्ठान्न । तीर्थीं क्षेत्रीं पर्वणीं दान । हीन दान कुदान न घें ॥१२॥
स्वाचा **र** युक्त नर । सर्व दोष करी दूर । द्विज म्हणे सविस्तर । नित्याचार स्पष्ट सांगा ॥ १३ ॥
गुरु **या** परी प्रार्थीत । सांगे पराशरमत । उठा ब्राह्ममुहूर्तांत । गुरुदेवतादिकां वंदा ॥ १४ ॥
व्हा या **म्य** मुख निशीं ऐक । दिवा संधी उदङ्मुख । नैर्ऋत्य कोणीं देख । मार्गोदकवर्जित देशीं ॥ १५ ॥
त्यजीं **ह** रित्तृण, शिरीं । वस्त्र धरीं जल दूरी । मलमूत्रोत्सर्ग करीं । शौच करीं मृत्तोयानें ॥ १६ ॥
गोळ्या **मो** ठ्या आंवळ्यापरी । लिंगीं एक त्रि गुदावरी । सात सात पाद-करीं । निर्म्मीं रात्रीं संकटीं अर्ध १७
हा द्वि **ज** वर्याचार । वर्णी वनीं यतीश्वरां । द्वित्रिचतुगुणाचार । स्त्रीकुमारां दुर्गंधान्त ॥ १८ ॥
होत **सा** च विधी शूद्रा । विप्रें कीजे चूळ बारा । आठ सहा चार इतरां । अंतीं द्विराचमनें शुद्धी ॥ १९ ॥

मृदा पु ण्य मध्यस्नान । प्रातःकाळीं गोमयस्नान । व्रतीसंन्यासी त्रिस्नान । सुभगे शिरःस्नान न नित्य २०
शीतो ष्णा म्बु गृहस्थासी । मार्जनादि न तयासी । तर्पणादि बहिःस्नानासी । कीजे शिरसीं मृद्धारण ॥ २१ ॥
अना मि कीं दर्भ पवित्र । बद्धशिख सोपवस्त्र । संध्या करा जो प्रकार । गृह्यकार वदे जैसा ॥ २२ ॥
मौंजी चौ लादिकीं न भस्म । तदन्यत्र तें परम । सनक्षत्रसंध्या परम । हो मध्यम लुप्ततारा ॥ २३ ॥
चाक्षु ष सूर्यदर्शन । प्रातःसंध्या अधम जाण । ह्याउलट रात्रौ जाण । उपस्थान सूर्येक्षणें ॥ २४ ॥
त्या आ धी आचमन । प्राणायाम मार्जन । मंत्राचमन मार्जन । अघमर्षण अर्घ्यदान ॥ २५ ॥
मन स्स माधानें द्या तीन । कालात्ययें चौथें जाण । सूर्योदयविघ्नकारण । रक्षोगण मरती ह्यांनीं ॥ २६ ॥
ह्या दु र्वी रास्त्रें मारितां । दोष येतो, भूमि फिरतां । 'असावादित्य' जपतां । ये शुद्धता ब्राह्मणासी ॥ २७ ॥
हो स्व स्सो पानभूत । कर्म कीजे सदोदित । शुभासनीं न्याससहित । जपा स्मरत ऋष्यादिक ॥ २८ ॥
जप मो जा अक्षमालेनें । किंवा स्फटिकादिकानें । निष्फळ तो मुद्राविणें । समाधानें मौनें जपा ॥ २९ ॥
लयें भू ल पडूं न द्यावी । छिन्नमाला न पडावी । गायत्री हजार जपावी । कमी योजावी अशक्तत्वें ॥३०॥
वृद्ध त्वा दि तारतम्यें । जपिजे न धनकाम्यें । उभ्यानें दोन संध्ये । सायंसंध्येसी बसून ॥ ३१ ॥
उभें र हावें उपस्थानीं । दिशा देव द्विजां नमूनी । गुरुपादातें वंदुनी । विसर्जोनि द्यावी संध्या ॥ ३२ ॥
हो अ सा हा संध्याविधि । सायंप्रातर्होमविधी । कीजे स्वयें उदयाआधी । प्रादुष्करण मग होम ॥ ३३ ॥
हा आ त्म स्त्री सुतादिकें । कीजे गव्यधान्यादिकें । धर्म करितां श्रम-दुःखें । नच लेखें चित्तीं विप्रा ॥ ३४ ॥
भोग कः पदार्थ द्विजा । कर्मे होई शुद्धी निजा । आनंदा घे तोचि सहजा । देवपूजा हीच मुख्य ॥ ३५ ॥

१ सुवासिनीला. २ मृत्तिकाधारण. ३ योग्य संध्याकाल चुकला असतां. ४ झोंप.

होम अ सा झाल्यावर । ब्रह्मयज्ञ कीजे बाहेर । ब्रह्मांजळी सपवित्र । म्हणा मंत्र ब्राह्मण अंगें ॥ ३६ ॥
विद्या हं कार वर्जितां । ब्रह्मयज्ञ दे मुक्तता । दोष नसे कैसे पढतां । जपाल्पता अनध्यायीं ॥ ३७ ॥
कोणी वै श्वदेवोत्तर । करिती मध्यसंध्योत्तर । तर्पा देवर्षिपितर । सव्य निवीत्यपसव्येंसीं ॥ ३८ ॥
हो वि श्वा त्माऽऽब्रह्मस्तंबांत । तर्पणें तृप्त, यवाक्षत । देवर्षींना करिती तृप्त । पितरां तृप्त करिती तिल ॥ ३९ ॥
गृहीं न हें तिलतर्पण । निंद्यदिनीं मांगल्यीं न । दिवाळींत यमतर्पण । भीष्माष्टमीसी ॥ ४० ॥
हें क रो जीवत्पिता । दोष अनवश्य करितां । मध्यान्हीं सूर्य येतां । मध्यान्हसंध्या कीजे ॥ ४१ ॥

इतिश्री० प० प० वा० स० गु० सारे आन्हिककर्मनिरूपणंनाम षट्त्रिंशोऽध्यायः ॥ ३६ ॥ (ग्रं० सं० ४७८)

गृह भू मि-संमार्जन । कीजे नित्य लेपरंजन । शालग्रामशिला धेनु । गृहीं राखून ठेवा गव्य ॥ १ ॥
गृहि त्वा दे गृहमेधीय । अग्निहोत्र किंवा गृह्य । हो संध्यावत् देवपूज्य । पशुतुल्यत्व अन्यथा ॥ २ ॥
किंवा प्रा तर्विस्तरानें । दुपारीं पंचोपचारानें । सायंकाळीं निरांजनें । आठ स्थानें पूजनाचीं ॥ ३ ॥
जे को णि न पूजिती । ते यमदंड घेती । वेदमंत्रें द्विज पूजिती । पौराणोक्तीं स्त्री-शूद्रादि ॥ ४ ॥
विपि नां तोत्थ मध्यम । क्रीत हीन, स्वीय उत्तम । तैसीं श्वेत रक्त श्याम । पुष्पें अधम शूद्रानीत ॥ ५ ॥
नें द्या दे वां सक्रिमि-छिद्रा । दुर्गे दूर्वा, केवडा हरा । वर्जा तुळसी गणेश्वरा । धत्तूरार्कादि कृष्णा ॥ ६ ॥
वाम ह स्ताकडे कलश । पुष्पादिकां दक्षिण देश । शंख घंटा वामदक्षिणेस । कीजे न्यास देहीं देवीं ॥ ७ ॥
कायें मा नसें वाचें द्विजा । षोडशोपचारें पूजा । मिळतां पंचामृतें पूजा । स्नानापूर्वीं, नंतर भूषा ॥ ८ ॥
'तवा श्रि त मी मला तारीं' । म्हणूनि निर्माल्य घे शिरीं । भावें मंत्रजप करीं । तीर्थ पी शिरीं घे उद्वासीं ॥ ९ ॥

१ तिष्ठन्व्रजन्नासीनः शयानो वा. २ देऊं नका. ३ किडलेलीं व छिद्रें पडलेलीं फुलें

घे अं तुः करणीं देवा । पंचसूना दोष जावा । जरी तरी वैश्वदेवा । प्रातःसायं स्वान्नशुध्द्यर्थ ॥ १० ॥
याच प्रा तःकालारंभण । होम करीं तो देवयज्ञ । हो बळी तो भूतयज्ञ । पितृ-नृयज्ञ तत्तर्पणें ॥ ११ ॥
वीक्ष णा र्थ अतिथीसी । किंचित् ठरा अंगणदेशीं । येतां अन्न द्या शक्तीसी । द्या यतीसी सजलान्न ॥ १२ ॥
ओले पा द मुख कर । जेवा घेऊनि परिवार । नेणत्यासी वाढा दूर । नच करा पंक्तिभेद ॥ १३ ॥
घालू न चित्राहुती । आपोशन घ्या मौन स्थिती । घ्याव्या मंत्रें प्राणाहुती । पात्र हातीं धरूनियां ॥ १४ ॥
सर्वा स प्राणाहुत्यंत । मौन, पुढें विकल्पित । पात्रीं टाका न उच्छिष्ट । जल पितां शब्द वर्ज्य ॥ १५ ॥
दीप मा वळतां न खावें । रजस्वला त्यां न देखावें । त्यांचे शब्द न ऐकावे । न शिवावें परस्पर ॥ १६ ॥
दुर्वा यु अधो जातां । अन्न त्यजा कीटयुक्ता । न जेवावें वांती होतां । केश पडतां प्रोक्षुनि घ्यावें ॥ १७ ॥
त्रियुं क्तः स्याद् द्विजत्वात्सः पलांडु-लशुनादिभुक् ॥ तामसाहारभुग्दुर्धिः सात्त्विकाहारभुक्सुधीः ॥ १८ ॥
आज्या प योर्न्नं लवण । सर्व खावें अन्य अन्न । सशेष द्यावें उच्छिष्टान्न । आपोशन अर्धे प्यावें ॥ १९ ॥
मुखा चा शोधनासी । वर्जावें तर्जनीसी । मुख हस्तांघ्री शुचीसी । द्विराचमनें बोलियेलें ॥ २० ॥
घ्या स म्य क् तांबूलादि । ऐकावें पुराणादि । कीजे सायंसंध्याविधि । भोजनादि पूर्ववत् ॥ २१ ॥
क्षीरा न्न रात्रीं शस्त । दिवाकर्म प्राक्प्रहरांत । रात्रौ वर्जा सौरपाठ । निशीथांत रात्रिकर्म ॥ २२ ॥
जैं प श्च यज्ञादिक चुके । कीजे प्रायश्चित्त विवेकें । सुखशायिनिशां वंदा, सुखें । निजा ईश अर्पून कर्म ॥ २३ ॥
स्त्रीऋ तु कालीं करा रति । पर्व मूल-मघा-रेवती । वर्जा दिवा श्राद्धव्रतीं । ऋतुगामी ब्रह्मचारी ॥ २४ ॥

१ वाट पाहण्याकरितां. २ थांबा. ३ संन्याशाला. ४ पंक्तींत एकाला बरें व दुसऱ्याला वाईट अन्न देणें. ५ कांदे, लसूण वगैरे भक्षण केल्यास द्विज द्विजत्वापासून भ्रष्ट होतो. सात्त्विकान्न सेवनानें ज्ञानवृद्धि, व तामसान्न भक्षणानें अज्ञानवृद्धि होते. ६ पायस.

न गु विं णी शीं रमावें । रतीं कोप द्वेष त्यजावे । ऋतू चुकवूनि न जावें । जातां पावे भ्रूणहत्या ॥ २५ ॥
घर धं दा होतांहि विप्रा । न सोडावें निजाचारा । गुरु ऐसें कथिती विप्रा । तो आचार करूनि तरे २६

इतिश्री० प० प० वा० स० गु० सारें आन्हिककर्मनिरूपणंनाम सप्तत्रिंशोऽध्यायः ॥ ३७ ॥ (ग्रं० सं० ५०४)

गुरू स भिक्षा द्याया आला । भास्कर विप्र सामग्रीला । तिघांपुरती घेऊनि, त्याला । भक्तीं नेला प्रसादा १
तो स र्व सामग्रीला । निजे घेऊनि उसेला । तीन मास असा त्याला । न मिळाला शून्य वार ॥ २ ॥
त्या हा स्य करिती लोक । गुरु करविती पाक । म्हणती सांगें सर्व लोक । तो सांगे सर्वां भोजना ॥ ३ ॥
ते त्या चा बोला हंसती । कण वांट्या न ये म्हणती । तें तो सांगे गुरुप्रती । बोलाविती ते त्यां सर्वां ॥ ४ ॥
निर हं कार तो ब्राह्मण । करी पाक सुनिष्पन्न । गुरु वस्त्रें झांकवून । नेववून वाढविती ॥ ५ ॥
द्विज हृ ष्टचित्त जेविती । थोर सान सर्व येती । चार हजार झाली मिती । ते जेविती आकंठ ॥ ६ ॥
अन्न दि लें सर्व जातींला । आचंडालश्वकाकांला । तरी तोटा नाहीं आला । जेवविला गुरूनें विप्रा ॥ ७ ॥
अन्न सं पेना तें जळीं । जलचरां दे त्या वेळीं । झाली ख्याती भूमंडळीं । वर त्या वेळीं देती विप्रा ॥ ८ ॥
हर्षू नि यां वदती लोक । तिघांपुरता होता पाक । जेविले हे अमित लोक । हें कौतुक दुसरें ऐक ॥ ९ ॥

इतिश्री० प० प० वा० स० गु० सारे अन्नपूर्तिकरणंनाम अष्टत्रिंशोऽध्यायः ॥ ३८ ॥ (ग्रं० सं० ५१३)

एक वि प्र सोमनाथ । तत्स्त्री वृद्धा वंध्या ख्यात । सेवी भावें गुरुनाथ । गुरु पुसती वांछा काय ॥ १ ॥
ती क ष्टो नी तयां म्हणे । अपुत्रा मी व्यर्थ शिणें । अश्वत्थाला भजतां जिणें । गेलें, भेणें पुढती वाटे ॥ २ ॥
पुढें म ला होवो सुत । गुरु म्हणे कोण जाणत । पुढचें, आतां कन्या सुत । होवो म्हणे, ती गांठ बांधी ॥३॥
गुरू त्त म म्हणे हरी । पिंपळाची निंदा न करीं । आम्ही सर्व देव त्यावरी । ब्रह्मा सांगे नारदातें ॥ ४ ॥

श्रुति स्मृ ती ज्याला गाती । त्याला करीं मंद गती । प्रदक्षिणा लक्ष मिती । करीं अंतीं उद्यापन ॥ ५ ॥
द्यावे ति ल स्वर्णाश्वत्थ । विप्रां भोजन दे निश्चित । होती तुज कन्या सुत । नारी म्हणतसे देवा ॥ ६ ॥
मी दु र्ज्ञा ना वंचूं कशी । साठ वर्षें झालीं वयासी । होत नाहीं विटाळशी । तरी तैसीच मी सेवीं ॥ ७ ॥
ती त्यां न मूनि सेवी तशी । शीघ्र झाली विटाळशी । गर्भ धरी पांचवे दिवशीं । कन्या तीसी झाली शुभा ॥ ८ ॥
पर म हर्षें त्या कन्येसी । आणी नारी गुरूपाशीं । गुरु म्हणे हो सती ईसी । दीक्षित पति लाधेल ॥ ९ ॥
तुझे पो टीं मूर्ख शतायू । किंवा यावा बुध अल्पायू । ती म्हणे हो कां अल्पायू । दीर्घायु मूढ किमर्थ ॥ १० ॥
व्हावे ह र्षद पंचसुत । 'तथा' म्हणे गुरुनाथ । कन्ये घेऊनि गृहाप्रत । ये हंसत ब्राह्मणी ती ॥ ११ ॥
झाला नं दन शीघ्र तिला । विद्वान् सर्वगुणी भला । पांच पुत्र झाले त्याला । सर्वां झाला विस्मय ॥ १२ ॥
तशी च कन्या दीक्षिताची । पत्नी झाली सती साची । कीर्ति पसरली त्यांची । श्रीगुरूची ऐसी दया ॥ १३ ॥

इतिश्री० प० प० वा० स०गु० सारे वृद्धवंध्याप्रसवोनामैकोनचत्वारिंशोऽध्यायः ॥ ३९ ॥ (ग्रं० सं० ५२६)

एक वे दज्ञ ब्राह्मण । श्वेतकुष्ठें व्यापून । गुरूप्रति येऊन । म्हणे दीननाथा तारीं ॥ १ ॥
झालों दै वें कुष्ठी म्हणून । तोंड हें न पाहती जन । ह्याचें करीं तूं शमन । नातरी प्राण सोडीन मी ॥ २ ॥
पुर श्च र्यादिकें पाप । न जातां हो उलट ताप । देवा तूंचि मायबाप । माझें पाप शमवीं हें ॥ ३ ॥
आश्वा स न देती गुरु । तंव आला एक नर । शुष्ककाष्ठ डोईवर । घेवोनि ठरला तो तेथें ॥ ४ ॥
अपू र्वै क चमत्कार । करूं इच्छी गुरुवर । सांगे विप्रा घे झडकर । संगमावर रोवीं काष्ठा ॥ ५ ॥
अवि र त सेवीं यासी । पाला येतां शुची होसी । द्विज रोवी त्या काष्ठासी । सद्भावेंसीं जल शिंपी ॥ ६ ॥
लोक ह सुनी वारिती । नायके तो, गुरूप्रती । ते येवोनी तें सांगती । गुरु म्हणती भाव फले ॥ ७ ॥

अप्र मे य भावफल । धनंजयवाक्यें सुशील । लिंगा चिताभस्म दे भिल्ल । एकदां लब्ध न हो भस्म ॥ ८ ॥
इच्छी व पु जाळावया । मला जाळीं म्हणे भार्या । भस्म दे, तिला जाळूनियां । प्रसाद घ्याया आली तीच ॥९॥
तये वे ळीं प्रगटे हर । तयां देई इष्ट वर । असा भावाचा प्रकार । म्हणूनि गुरु जाती तेथें ॥ १० ॥
त्या उ द्यो गातें पाहून । करिती काष्ठा प्रोक्षण । आले अंकुर फुटोन । विप्र स्वर्णवर्ण झाला ॥ ११ ॥
बर वे अंकुर फुटले । कुष्ठ सर्व मावळलें । द्विजें स्तवना आरंभिलें । तें उदेले अष्टभाव ॥ १२ ॥
शांत[1]— दां त इंदुकोटिकांतदीप्त अत्रिनंदना । देववृंदवंद्यपाद दत्त भक्तचित्तरंजना ॥ १३ ॥
पाप त [2]प्ततापभंजना सनातना जनार्दना । मायिकांधकारसूर्य दत्त भक्तचित्तरंजना ॥ १४ ॥
दत्त कृ त्तका[3]मरोषवेषधारि भिक्षु तूं जना । इष्ट देसि धर्मपासि दत्त भक्तचित्तरंजना ॥ १५ ॥
राग द्वे षदोष वारिं, तारिं [4]सूर्यचंद्रलोचना । भक्तकामधेनु तूंचि दत्त भक्तचित्तरंजना ॥ १६ ॥
हेस्ति द ण्ड कुंडि घेसि देसि जीव वीतजीवना । रक्त[5]पद्मपत्रनेत्र दत्त भक्तचित्तरंजना ॥ १७ ॥
तूंचि वि [6]श्वहेतु मर्तु सोसि होसि मायबाप ना । नित्य शुद्ध बुद्ध मुक्त दत्त भक्तचित्तरंजना ॥ १८ ॥

---

१ शांत, मनोनिग्रही, इंद्रियनिग्रही, कोटि चंद्रांप्रमाणें तेजस्वी, व प्रकाशमान अत्रिऋषींचे पुत्रा; देवगणांनीं ज्याचे पाय वंदित आहेत अशा व भक्तांच्या अंतःकरणाला रमविणाऱ्या दत्ता (तुला नमस्कार असो). २ पापानें तापलेल्याचें दुःख नाहींसें करणाऱ्या, शाश्वत, जनार्दना, मायांधकाराला सूर्यासारखा व भक्तांच्या अंतःकरणाला रमविणाऱ्या. ३ काम-राग ज्यानें नष्ट केले आहेत तो तूं संन्याशाचें रूप घेऊन लोकांचें इच्छित पुरवितोस. ४ चंद्र-सूर्य हे ज्याचे डोळे आहेत अशा, व भक्तांच्या अंतःकरणाला रमविणाऱ्या दत्ता, राग, द्वेष इत्यादि दोष दूर कर आणि आम्हांस तार. तूंच भक्तांना कामधेनू आहेस. ५ तांबड्या कमळाच्या पाकळीप्रमाणें ज्याचे डोळे आहेत अशा, भक्तांच्या अंतःकरणाला रमविणाऱ्या दत्ता, हातांत दंडकमंडलू घेतोस व मृताला जीवंत करितोस. ६ तूं विश्वाला हेतु असून त्याचे अपराध सोसणारा मायबाप, नित्य, शुद्ध व मुक्त अशा, भक्तांच्या अंतःकरणाला रमविणाऱ्या दत्ता, (तुला नमस्कार असो.)

तूंचि दे वे योगि होसि नासिं दैन्यदुःखकोनना । न्यासि होसि कृष्णावासि दत्त भक्तचित्तरंजना ॥ १९ ॥
ब्रह्म व स्तु तूं अनादिमध्यनाश खास, वासना । वारिं, भक्ति देयिं तारिं दत्त भक्तचित्तरंजना ॥ २० ॥
तया चा भाव जाणुनी विप्रा । विद्यासरस्वतीमंत्रा । देऊनियां सकलत्रा । राहवी मित्रापरी गुरु ॥ २१ ॥

इतिश्री० प० प० वा० स० गु० सारे विप्रकुष्ठहरणंनाम चत्वारिंशोऽध्यायः ॥ ४० ॥ (ग्रं० सं० ५४७)

निर हं कार त्वत्पूर्वज । सायंदेव कथिला तूज । गाणगापुरीं वसे निज । गुरुराज साक्षाद्देव ॥ १ ॥
ही त द्रा र्ता परिसून । ये घालीत लोटांगण । देवा पहातां हो तल्लीन । करी स्तवन प्रेमरसें ॥ २ ॥
गुरु वि चारिती क्षेम । येरु सांगे धरूनि प्रेम । भवत्सेवाकाम । धरूनि, धाम सोडियेलें ॥ ३ ॥
ध्यावी मौ ज भक्तिरसाची । असी इच्छा हे मनाची । गुरु म्हणे सेवा आमुची । कठिण, साची नेणसी तूं ॥४॥
कधीं पु रामध्यें वास । ग्रामीं वनीं नदीतीरास । तुला होती कष्ट सायास । कां तूं त्रास पतकरसी ॥ ५ ॥
तो क रु नी अंगिकार । राहे गुरूच्या बरोबर । त्याला एकला बाहेर । संगमावर नेती गुरु ॥ ६ ॥
जो दो षौ घीं स्मरणें हरी । तो संकटीं त्यजी कीं हरी । हार्दें शिष्यपरीक्षा करी । आज्ञा करी मेघा वर्षूं ॥ ७ ॥
तेव्हां लो टूनि टाकी वारा । वर्षे मेघ मोठ्या धारा । द्विजें साहूनि वृष्टि वारा । रक्षिलें वस्त्राश्रयें देवा ॥ ८ ॥
गुरु के वल परीक्षार्थ । अग्नि आणावया धाडीत । विद्युत्तेजें ये गांवांत । अग्नि भांड्यांत घेऊन ये ॥ ९ ॥
प्रत्य क्ष पंथि सर्पा देखे । पळतां, मठीं ध्वनी ऐके । प्रकाश देखे, मनीं ठके । येऊनि देखे एका देवा ॥१०॥

१ भक्तांच्या अंतःकरणाला रमविणाऱ्या दत्ता, तूंच देव असून योगी आहेस. दैन्य व दुःखाच्या अपायांचा नाश कर. तूंच संन्यासी होऊन कृष्णातीरीं वास करितोस. २ संन्यासी. ३ भक्तांच्या अंतःकरणाला रमविणाऱ्या दत्ता, आदि मध्य व अंतरहित अशी ब्रह्मवस्तु तूंच आहेस. वासना दूर कर आणि भक्ति देऊन तार. ४ दोषसमूहांना. ५ मार्गामध्यें.

सर्व र क्षार्थ धाडिले । तुझें मन वायां भ्यालें । कठिण सेवा हें कळलें । साहस केलें त्वां गुरु म्हणे ॥ ११ ॥
हो प श्रा ताप कीं तुला । द्विज म्हणे देवा मला । जाणसी, मी काय तुला । सांगूं, मला न दवडीं ॥ १२ ॥
प्र त्य क्ष तूं ब्रह्मनिधान । गुरुसेवेचें विधान । सांगा तेणें स्थिर होईन । तें ऐकून गुरु सांगे ॥ १३ ॥
कुमा र त्वष्ट्रदेवाचा । विद्यार्थी हो गुरूचा । भाव पहावया त्याचा । गुरु साचा वदे तया ॥ १४ ॥
करीं ए क गृह निर्माण । जें न तुटे नोहे जीर्ण । करी वृष्ट्यादि निवारण । तें ऐकून तत्स्त्री बोले ॥ १५ ॥
न शि व ली न विणली । अंगाबरोबर भली । अशी रम्य दे मज चोळी । त्या वेळीं तत्सुत बोले ॥ १६ ॥
माझ्या च रणा सुख देती । खात न लागे, मनोगती । दे पादुका जळीं न बुडती । गुरुकन्या तीही बोले ॥ १७ ॥
हो अ क्ष यैकस्तंभ घर । न हो पात्रीं पाक गार । काजळ न लागे त्यावर । दे सुंदर कुंडलें हीं ॥ १८ ॥
कुमा र तो स्वीकारून । त्यां वंदून धरी रान । तेथें अवधूत येऊन । म्हणे कां म्लान मुख तुझें ॥ १९ ॥
मन स्स माधान करून । बाळ सांगे सर्व नमून । येरु तया आश्वासून । काशीसेवन करीं म्हणे ॥ २० ॥
जें श र्वा चें अधिष्ठान । गंगा राहे ज्या वेष्टून । सर्वदेवतीर्थस्थान । तत्सेवन करीं शीघ्र ॥ २१ ॥
न को णि ही येथ अमुक्त । म्हणोनि हें हो अविमुक्त । विरक्त किंवा विषयासक्त । तेही मुक्त होती जेथ २२
दुजें भू मंडळीं न असें । येरू वदे मी नेणतसें । काशीक्षेत्र मिळेल कसें । प्रार्थीतसें मी तुम्हांसी ॥ २३ ॥
म्हणे ता पसी मी दावीन । त्वद्योगें हो मज दर्शन । असें म्हणूनि त्या घेऊन । ये तत्क्षण मनोगती ॥ २४ ॥
घेऊ नि आला मनोगती । काशीयात्रा भावभक्तीं । करीं यथाविधी, निगुती । पूर्ण होती मनोरथ ॥ २५ ॥
तो ऐ कू नि त्याचें वचन । म्हणे नेणें यात्राचरण । येरू म्हणे स्नान करून । मणिकर्णिकेचें येईं ॥ २६ ॥
तूं भे ट विश्वेश्वरा । करीं अंतर्गृहयात्रा । मग दक्षिणमानसयात्रा । स्नानार्चनश्राद्धदानें ॥ २७ ॥

इतिश्री० प० प० वा० स० गु० सारे काशीयात्रानिरूपणंनाम एकचत्वारिंशोऽध्यायः ॥ ४१ ॥ (ग्रं० सं० ५७४)

तत्र **स्थो** दङ्मानसयात्रा । करीं पंचक्रोशीयात्रा । शुक्लकृष्णपक्षयात्रा । नित्ययात्रा करीं भावें ॥ १ ॥
प्रत्य **क्ष** चि विश्वेश्वरा । भवानी-हरि-धुंडीश्वरा । दंडपाणी भैरववीरा । विघ्नेश्वरा गुहा देखीं ॥ २ ॥
तूं स्थि **र** चित्तें करीं यात्रा । स्थापीं लिंग तूं कुमारा । सुटतील येरझारा । ऐसें म्हणोनी गुप्त झाला ॥ ३ ॥
बाळ **उ** ठोनि पाहात । त्या न दिसे, झाला गुप्त । हाचि माझा गुरु म्हणत । करीतसे तो यात्रा ॥ ४ ॥
अवा **च्य** हो शिवलीला । इष्ट वर दे तयाला । दे तो तैसें गुर्वादिकांला । तो झाला विश्वकर्मा ॥ ५ ॥
द्विज **ते** व्हां गुरु जैसें । सांगे तें तें पाहे तैसें । गुरुनाथा वंदीतसे । स्तवीतसे सायंदेव[1] ॥ ६ ॥
तूंचि **उ** मापती होसी । मज दाविली येथ काशी । गुरु म्हणे त्वद्वंशासी । एकविंशीं घडे यात्रा ॥ ७ ॥
तूं स **त्त** म लोकीं होसी । आतां न सेवीं म्लेच्छासी । आणूनियां स्त्रीपुत्रांसी । आम्हांपाशीं रहा सेवीत ॥ ८ ॥
तो न **मः** स्कारूनि गेला । स्वकुटुंबा घेऊनि आला । स्तवी पुनः श्रीगुरूला । कानडी स्तोत्रालापें ॥ ९ ॥
त्याचा **पु** त्र नागनाथ । तया वर दे गुरुनाथ । सांगे सायंदेवा स्वस्थ । करीं अनंतव्रत आजी ॥ १० ॥

इतिश्री० प० प० वा० स० गु० सारे काशीयात्रानिरूपणंनाम द्विचत्वारिंशोऽध्यायः ॥ ४२ ॥ (ग्रं० सं० ५८४)

दे पु **रु** षार्थ नरांसी । भाद्रशुक्लचतुर्दशीसी । चौदा ग्रंथी रक्तसूत्रासी । बांधीं करासी पूजुनी ॥ १ ॥
सं तो **ष** मानुनी तो पुसे । व्रत कोणीं हें केलें कसें । गुरु म्हणे " द्यूतीं घेतसे । पार्थराज्य दुर्योधन ॥ २ ॥
अमौ **स्त्व** पावूनि पांडव । वनीं श्रमतां ये माधव । त्याला द्याया स्ववैभव । सांगे देव अनंतव्रत ॥ ३ ॥
त्वदं **न्यः** कोऽनंत इति । पुसतां म्हणे मीच श्रीपती । ऐकें, सुमंतु-कन्या होती । सुशीला ती पूर्वस्त्रीजा ॥ ४ ॥

१ सायंदेव. २ निस्तेजपणा. ३ तुझ्याहून निराळा असा अनंत दुसरा कोण आहे ? ४ सुमंतु नामक ऋषीची मुलगी.

ती हो प त्नी कौंडिण्याची । सापत्नमाता द्वेषी तिची । अन्यत्र ने तिला तोची । अनंताची पूजा घे ती ॥५॥
दे ब र वी श्री[1] अनंत । वशीकारभयें अग्नींत । दोरा टाकी मुनी कुपित । दुःखाब्धींत पडे तेव्हां ॥ ६ ॥
देव मा झेवर रुसला । म्हणूनि मुनी वनीं गेला । निर्वाणें तो मूर्च्छित पडला । त्या भेटला श्रीमदनंत ॥ ७ ॥
जीवा त्मे शाभिन्नत्वेंशीं । स्तुती करितां त्या ऋषीसी । वर दे सर्वैश्वर्येंसीं । तत्पृष्टांशा देई मोक्ष ॥ ८ ॥
त्या अ त्यु दार अनंत । पुनर्वस्वृक्षें[3] करीत । म्हणोनि कृष्ण हें व्रत । करवीत पार्थाकरवीं ॥ ९ ॥
दाया दा दिकां मारून । सार्वभौम धर्म होऊन । देहासह स्वर्गीं जाण । गेला म्हणून करीं तूं व्रत " ॥ १० ॥
विप्रे[4] हृ ष्टतर होऊन । गुरूक्त तें हो व्रत करून । राहे गुरूला सेवून । बंध तोडून मुक्त झाला ॥ ११ ॥
तूं[5] अं तः करणीं जाण । गुरुप्रसादें हो पूर्ण । तुमच्या वंशीं म्हणून । तुझें मन रंगलें हें ॥ १२ ॥
याग यो गादिकांवीण । तु म्हां जोडे हेंचि निधान । असें घेती भक्तीकरून । देवा करून आपुलासा ॥ १३ ॥

इतिश्री० प० प० वा० स० गु० सारे अनंतव्रतकथनंनाम त्रिचत्वारिंशोऽध्यायः ॥ ४३ ॥ (ग्रं० सं० ५९७)

सिंहा लो कनें करून । ऐक पुढील कथन । तंतुक संसारीं असून । भजे गुरूसी यामँमात्र ॥ १ ॥
तल्लो क श्रीशैलासी । जातां बोलाविती त्यासी । तयां वदे तो गुरुपाशीं । श्रीशैलेशीं मल्लिकार्जुन ॥ २ ॥
सर्व त्र हा गुरु एक । पाषाण पाहूं जाती लोक । ते त्या निंदूनि गेले लोक । ये तंतुक गुरूपाशीं ॥ ३ ॥
तो पा य वंदी त्यासी । गुरु पुसे कां न जासी । तो तैसेंचि सांगे त्यांसी । चतुर्दशी पुढें आली ॥ ४ ॥
नभो मा र्गें गुरु तया । नेऊनि दाविती श्रीशैल्या । देवा पाहे तों लोक तया । पुसोनि साच न मानी ॥ ५ ॥
लिंगीं वि लोकी तैं गुरूसी । स्थानमाहात्म्य गुरु त्यासी । सांगे पंपापुरीं शिवासी । पाहूनि श्वाना ये राजत्व ॥६॥

१ संपत्ति. २ त्यानें विचारलेल्या आम्रगोवृषादिकांला. ३ पुनर्वसु नक्षत्र. ४ सायंदेव. ५ नामधारका. ६ मागील कथासंदर्भ लक्षांत धरून. ७ एक प्रहर. ८ आकाशमार्गानें.

स्त्रीव श्य तो जरी कां शैव। पुसतां स्त्रीला प्राक्स्वभाव। सांगे, राणा पुसे स्वै-भाव। म्हणे तो कवंडी तूं पूर्वी ॥ ७॥

औलं बि लें मांस पाहून। श्रीशैलाग्रीं घार येऊन। तुजला मारी म्हणून। राणी होऊन रमसी ॥ ८॥

तूं मी भ विष्यैषड्जन्मीं। होऊं राजे, अंतीं स्वधामीं। जाऊं म्हणे, तंतुका मीं। क्षेत्रैधामीं आणिलें तुला ॥ ९॥

जैं वैं र्त्य ग्रीं लागे आग। तैं हो शीघ्र ध्वांतभंग। तैसा होतां गुरुसंग। आवृत्तिभंग हो तयाचा ॥ १०॥

त्या अ व्य ग्रा गुरु संगमीं। आणवूनि धाडिती ग्रामीं। त्याला भ्रांत म्हणती ग्रामीं। मठधामीं आणी भक्ता तो ॥

प्रत्य य ये यात्रिक येतां। सर्वांला ये निभ्रांतता। म्हणती देव गुरुनाथा। तंतुका भक्ताग्र्य मानिती ॥ १२॥

इतिश्री० प० प० वा० स० गु० सारे श्रीपर्वतयात्रावर्णनंनाम चतुश्चत्वारिंशोऽध्यायः ॥४४॥ (ग्रं० सं० ६०९)

ऐकें ई श्वरप्रभाव। नंदिनाम एक भूदेवं। कुष्ठें व्यापूनि घे धांव। देवीपाशीं तुळजापुरीं ॥ १॥

त्या ई श्व री जा गुरुपाशीं। म्हणे, तो बोले कां नरापाशीं। धाडिसी, मग भोपेयांसी। सांगून त्यासी घालविलें ॥

धी पु रः सर नावडतां। तो ये भेटे गुरुनाथा। गुरु म्हणे तूं कां आतां। आलास रे नरापाशीं ॥ ३॥

स्वकी य खूण ओळखून। तो प्रार्थी त्या देव मानून। गुरु म्हणे पापेंकरून। कुष्ठें व्यापून गेलासी ॥ ४॥

अक स्मा त् पाप हो दूरी। या संगमीं स्नान तूं करीं। म्हणोनि त्याबरोबरी। सोमनाथासी धाडिती ॥ ५॥

तो त्या क्ष णीं स्नान करी। अश्वत्था प्रदक्षिणा करी। मठीं ये त्या अवसरीं। पाहें शरीरीं गुरु म्हणे ॥ ६॥

शरी र त्याचें दिव्य झालें। किंचित जंघेसी राहिलें। पुसे कुष्ठ हें कां राहिलें। गुरु बोले, विकल्पानें ॥ ७॥

त्वां जी म नुष्यधी धरिली। तीच तुज आड आली। माझी स्तुती करीं भली। म्हणे तो लिखितही नेणे ॥ ८॥

विभू ती मग जिव्हेवर। टाकूनि, गुरु म्हणे स्तोत्र। करीं, मग तो होई धीर। करी स्तोत्र श्रीगुरूचें ॥ ९॥

---

१ आपला पूर्वजन्म. २ कवडा-पक्षीण. ३ घेतलेलें. ४ पुढच्या सहा जन्मांत. ५ मोक्षाला. ६ श्रीशैल्याला. ७ वातीच्या टोंकास. ८ अंधकाराचा नाश. ९ जन्ममरण-नाश. १० ब्राह्मण. ११ पुजाऱ्यांना.

आत्मा **तो** तूं सर्वाधीश। शुद्ध बुद्ध नित्य ईश। तुज नेणूनि कर्मपाशें। बद्ध होती जीव अज्ञानें ॥ १० ॥
ते अ **ह** ङ्कारें त्रिविध। पापें, घेती योनी विविध। समपापपुण्यें त्रिविध। नर होती एकरेनें ॥ ११ ॥
गर्भीं **म** हा कष्ट भोगी। सोडवाया प्रार्थी विरागी। उपजतां वेगीं। पुढें [1]भोगी होऊनि मरे ॥ १२ ॥
त्वंद्वी **क्ष** णाविना कैसा। मोक्षा जाईल हा पिसा। तूंवि कृपा करीं ऐसा। प्रार्थी मानसा स्थिरवून ॥ १३ ॥
गेलें **रा** हिलेलें कुष्ठ। जहाला तो गुरुप्रेष्ठ[3]। कविता करी कविश्रेष्ठ। एकनिष्ठ गुरुपदीं ॥ १४ ॥

इतिश्री० प० प० वा० स० गु० सारे ब्राह्मणकुष्ठनिवारणंनाम पंचचत्वारिंशोऽध्यायः ॥ ४५ ॥ (ग्रं० सं० ६२३)

विश **द** तत्कवितारीती। नृकेसरी तो नरस्तुती। मानूनि निंदी, त्याचे चित्तीं। गुरुमूर्ति प्रगटली ॥ १ ॥
लिंग **पि** ण्डीवर बैसोन। पंचकवित्व पूजन। गुरु घेती, तें पाहून। तो येऊन प्रार्थी गुरूसी ॥ २ ॥
तूं वं **चो** नि कां देवासी। मूर्खवर्गें नरा स्तविसी। ऐसें गुरु पुसे त्यासी। प्रार्थूनि त्यांसी तो हो शिष्य ॥ ३ ॥
हे उ **त्त** म कवी दोन। गुरूसी गाती अनुदिन[4]। गुरु प्रसन्न होऊन। उद्धरून नेती तयां ॥ ४ ॥
जैं तें **मु:** शांती करी रवी। तैं हा भक्ताज्ञान नुरवी। येथ हो शांत दुजा रवी। कीर्ति बरवी दावी लोकीं ॥ ५ ॥

इतिश्री० प० प० वा० स० गु० सारे कवीश्वरउपदेशोनाम षट्चत्वारिंशोऽध्यायः ॥ ४६ ॥ (ग्रं० सं० ६२८)

भक्त **अ** तिप्रिय सात। दिवाळीच्या सणानिमित्त। न्याया गुरूसी गृहाप्रत। प्रार्थिती सप्तग्रामवासी ॥ १ ॥
गुरु **तो** षवाया तयां। सात रूपें धरूनियां। जाती सातांच्या आलया[6]। राहूनियां तया ग्रामीं ॥ २ ॥
तों वि **स्मि** त होऊनि पुढती। एकामेकां झगडती। माझे घरीं गुरुमूर्ती। करिती दीपावळी असे ॥ ३ ॥
ग्राम **लो** क मिथ्या म्हणती। येथेंचि होते गुरुमूर्ती। दिधली खूण सर्व दाविती। गुरु म्हणती सर्व सत्य ॥ ४ ॥

---

१ विषयभोगासक्त. २ तुझ्या कृपादृष्टीवांचून. ३ गुरुप्रिय. ४ रात्रंदिवस. ५ अंधकारनाश. ६ घरांला.

होसी के वळ परब्रह्म । ऐसें स्तविती ते सप्रेम । तयां भक्तां गुरूत्तम । देती धाम अलभ्य जें ॥ ५ ॥

इतिश्री प० प० वा० स० सारे दीपावल्युत्सववर्णनंनाम सप्तचत्वारिंशोऽध्यायः ॥ ४७ ॥ (ग्रं० सं० ६३३)

जो हो वे दां अगोचर । ता भक्तां हो सुगोचर । तया ग्रामीं भक्त शूद्र । नमस्कार करी नित्य ॥ १ ॥
गुरु दे व संगमीं जाती । त्यां पाहून करी प्रणती । पुनः ये तो येणें रीती । करी भक्ती शेती करितां ॥ २ ॥
लोकीं च मत्कार करावया । शूद्रा वदे गुरुराया । कच्चें पीक हें कापुनियां । टाकीं मध्यान्हापावेतों ॥ ३ ॥
तो तें प्र माण मानून । स्वामिभागा ठरवून । कापी, तत्स्त्री येऊन । करी विघ्न तरी न हटे ॥ ४ ॥
तें क थि ती अधिकाऱ्यांसी । शूद्र न जुमानी त्यासी । दावी मध्यान्हीं गुरूसी । म्हणे शेतासी कापिलें ॥ ५ ॥
तूं अ तः पर काय खासी । ऐसें गुरु पुसे त्यासी । म्हणे तुमच्या प्रसादेंसीं । लाभ आम्हांसी होईल ॥ ६ ॥
त्याचे पु रवाया हेत । वृष्टी मूलर्क्षीं[3] पाडीत । शतगुण त्या शेतांत । गुरुनाथ धान्य देती ॥ ७ ॥
तो क रु नी क्षेत्रपपूजा । सस्त्रीक करी गुरुपूजा । स्वामिभाग देऊनि द्विजां । धान्यपुंजा वांटी हर्षें ॥ ८ ॥
संतो षो नी गुरुमूर्ति । त्याच्या वंशा गती देती । ऐशा लीला केल्या किती । त्यातें नेणती ब्रह्मादिक ॥ ९ ॥

इतिश्री० प० प० वा० स० गु० सारे शूद्रधान्यप्रवृद्धिवर्णनंनाम अष्टचत्वारिंशोऽध्यायः ॥ ४८ ॥ (ग्रं० सं० ६४२)

हें[4] उ त्त म असे क्षेत्र । भीमाऽमरजायोग थोर । रणीं सुरां मारी जालंधर । अमृतें हर त्यां उठवी ॥ १ ॥
हृत्त[5] मः प्रकाशक । शिव दे अमृत विशोक । उलंडलें तेंचि ऐक । ती हे नदी ' अमरजा ' ॥ २ ॥
ही भ यो पताप वारी । भीमेशीं संगम करी । प्रयागापरी पाप वारी । भूमीवरी हे तारक ॥ ३ ॥
सर्व मा न्य मनोहृत्[6] तीर्थ । जेथ कल्पद्रु[7] अश्वत्थ । पुढें संतोषाख्यतीर्थ । विश्वनाथ येथ आला ॥ ४ ॥

१ व्यक्त. २ मालकाचा हिस्सा. ३ मूळ नक्षत्रीं. ४ गाणगापुर. ५ हृदयांतील अंधकार नाहींसा करणारें. ६ ' मनोरथ ' नांवाचें तीर्थ. ७ कल्पवृक्ष.

ही उ मे शप्रसादानें । एका जीवन्मुक्तानें । काशी केली ती स्नानानें । कैवल्यानें निःसंशयें ॥५॥
तया व री पापविनाश । तीर्थ दाविती यतीश । तों भेटे त्या समयास । पूर्वाश्रमस्वसा रत्ना ॥६॥
ती त्या म हा तीर्थी न्हाली । कुष्ठ जाऊनि शुद्ध झाली । गुर्वाज्ञेनें तेथें राहिली । मुक्त झाली त्याच जन्मीं ७
वारी सं कट कोटितीर्थ । पुढें दाविती रुद्रतीर्थ । गयेसम फळ तेथ । चक्रतीर्थ केशवापुढें ॥८॥
हें स मू ळ वारी दुरित । अस्थी करी चक्रांकित । द्वारकेहुनी हें प्रशस्त । हो पतित स्नानें ज्ञानी ॥९॥
ज्या वे ढो न असे माया । येथ स्नान करितां तया । ये मुक्तता सुनिश्चया । गुरुराया सांगे लोकां ॥१०॥
तो पू जा वा कल्लेश्वर । प्राग्भागीं गोकर्णक्षेत्र । चक्रतीर्थ हें पवित्र । असे क्षेत्रमाहात्म्य हें ॥११॥
अज्ञा ना नें कली येतां । सर्वतीर्था ये गुप्तता । गुरुनाथें तीं दावितां । लोकचित्ता हो आनंद ॥१२॥

इतिश्री० प० प० वा० स० गु० सारे गाणगापुरवर्णनंनाम एकोनपंचाशत्तमोऽध्यायः ॥४९॥ (ग्रं० सं० ६५४)

ज्या दे ति श्रीपाद वर । तो रजक जन्मांतर । करी हो म्लेंछ राजा शूर । धर्मावर मन ज्याचें ॥१॥
त्याचे पु रोहित म्हणती । हिंदु पाषाण पूजिती । भू-गो-जला देव म्हणती । ती दुर्मति, न वंदावे ॥२॥
राजा रु सोनि बोलत । सत्य असे त्यांचें मत । जे द्वेषिती तयांप्रत । मी प्राणान्त दंड करीन ॥३॥
द्या द्वे षो क्ति सोडून । असें तयां कथी ज्ञान । मांडीवर फोड होवून । तो पीडून राहे दैवें ॥४॥
त्या उ त्त म लेप करिती । परी त्याची नोहे शांती । राजा पुसे द्विजाप्रती । तो एकांतीं सांगू म्हणे ॥५॥
राजा मं त्र्यादिकां त्यजून । एकलाचि करी गमन । पापनाशतीर्थी येऊन । पुसे वंदून तया विप्रा ॥६॥
आश्वा स न देई द्विज । म्हणे सत्पुरुषासी भज । भवरोग हो निर्बीज । भय तुज कायसें ह्याचें ॥७॥
एक स र्वकर्महीन । उज्जनींत होता जाण । द्विज वेश्येसीं रमून । तद्गृहीं ये ऋषभयोगी ॥८॥
तत्पू र्व पुण्य उदेलें । म्हणोनि मुनि भेटले । दोघांनीं त्यां पूजिलें । सेवियलें अहोरात्र ॥९॥
त्या से वि ल्या पुण्यानें । राजकुळीं जन्म घेणें । घडलें तयापरी भोगणें । आलें उणें जें स्वकर्म ॥१०॥

जो स **द्भ** क्त हो सकाम । त्या ये श्रीमत्कुळीं जन्म । मुक्ती घेई जो निष्काम । सत्समागम व्यर्थ नोहे ॥

द्विजा **ज** न्म दशार्णदेशीं । वज्रबाहुराजवंशीं । ज्येष्ठराणीच्या ये कुशीं । तें सवतीसी न रुचलें ॥ १२ ॥

यत्नें **ति** नें गर्भिणीतें । सर्पगरळ दिलें होतें । भेदलें परी न प्राणातें । हरी, तीतें देव राखी ॥ १३ ॥

तिचें **मां** स रक्त बिघडे । तिला बहु कष्ट घडे । पुत्रा प्रसवली पुढें । व्रण पीडे उभयतां ॥ १४ ॥

झाले **स** र्वोपाय अपाय । तयां आरोग्य न होय । एके दिनीं तयां राय । विजनारण्यदेशीं टाकी ॥ १५ ॥

ती पू **र्व** कर्म स्मरून । बाळा कडेवर घेऊन । वनीं करी आक्रंदन । तों गोधन पुढें देखे ॥ १६ ॥

राज **भा** मिनी गोपतीतें । पुसोनि ये नगरातें । वणिक्पती राखी तीतें । व्रणकष्टें पुत्र मेला ॥ १७ ॥

तों दै **वे** ऋषभयोगी । ती रडतां आला वेगीं । तिला म्हणे राहें उगी । शोक त्यागीं विवेकानें ॥ १८ ॥

सांगो **न** सदुपदेश । स्मरे पूर्वोपकारास । जीववी तो त्या सुतास । त्या दोघांस दे आरोग्य ॥ १९ ॥

असा **भा** ग्यें सत्पुरुष । भेटे, तरी जाई दोष । राजा पुसे सत्पुरुष । असे दोषहर कोठें ॥ २० ॥

भूसु **र** म्हणे भूपाप्रती । भीमातीरीं असे यती । नामें नृसिंहसरस्वती । तयाप्रति जा भेटाया ॥ २१ ॥

राजा **त** थास्तु म्हणून । तया विप्रा सत्कारून । चतुरंग दळ घेऊन । भाव धरून पातला ॥ २२ ॥

तो पा **इ** क दूरी करून । पायीं चालत येऊन । संगमीं देवा पाहून । करी नमन एकभावें ॥ २३ ॥

म्हण **ति** श्रीगुरु रजका । कोठें वससी येसी न कां । भेटावया रे भाविका । तें ऐकून तो हो ज्ञानी ॥ २४ ॥

निज **गु** ज प्राग्जन्मींचें । आठवी रूप श्रीपादाचें । त्या वळखूनि मृदु वाचें । करी त्यांचें तो स्तवन ॥ २५ ॥

कां बा **ह्य** विषयाब्धींत । लोटिसी तूं कृपावंत । आतां धरीं माझा हात । वरी त्वरित काढीं मज ॥ २६ ॥

तूं हा **त** माझा धरितां । मी येईन हो वरता । मांडीवरी फोड होतां । त्या निमित्तानें ही भेट ॥ २७ ॥

माझा **मं** गल हो भाव । गुरु म्हणे फोडा दाखिव । येरू मांडी पाहे तंव । स्फोटकाभाव झालाचि ॥ २८ ॥

म्हणे **शा** बास हे भेट । माझा गमविला स्फोट । म्हणे नेणें मी हें कूट । द्यावी भेट ह्या तव हेतू ॥ २९ ॥

मी शा **स्त्र** बाह्य जरी । गोहत्यादिक न करीं । म्हणे माझी पहा पुरी । नमस्कारी वारंवार ॥ ३० ॥
तो अ **मि** त सेना दावी । तयां पालखींत बैसवी । स्वयें पायीं चाले पदवी । गुरु बैसवी यानीं तया ॥ ३१ ॥
पुढें **द** र्शन घे म्हणून । पापनाशतीर्थीं येऊन । राहे गुरु त्या प्रार्थून । नागनाथ घरीं नेई ३२ ॥
गुरु **मु** ख्य शिष्यांसहित । जेवूनियां तीर्थीं येत । तो राजा त्या नगरांत । ने वाजतगाजत गात ॥ ३३ ॥
विवि **क्त** दृष्टि भगवान । जाती पुरीं भक्ताधीन । दावी सर्वां भेटवोन । प्रीतीकरून निजैश्वर्या ॥ ३४ ॥
ती ग **म्म** त न बोलवे । महोत्सव केला रावें । आतां पाददास्य द्यावें । म्हणूनि भावें प्रार्थी भूप ॥ ३५ ॥
तन **या** राज्य देऊन । तूं श्रीशैलावर येऊन । घेई माझें दर्शन । राव ज्ञान असो म्हणे ॥ ३६ ॥
पदीं **न** म्र झाला राव । आश्वासून गुरुराव । गाणगापुरीं पुनः ठाव । घेई देव भक्ताधीन ॥ ३७ ॥
तें अ **घ** हारी दर्शन । होतां जनही हर्षून । सर्व करिती नीरांजन । गुरुस्तवनपूर्वक ते ॥ ३८ ॥

इतिश्री० प० प० वा० स० गु० सारे यवनोद्धरणंनाम पंचाशत्तमोऽध्यायः ॥ ५० ॥ (ग्रं० सं० ६९२)

आतां **ए** थें न राहावें । कलियुगीं गुप्त व्हावें । ऐसें म्हणतां गुरुरावें । अवघे दुःखित होती ते ॥ १ ॥
गुरु **ते** यां आश्वासून । म्हणे भजती आतां हीनें[2] । पुढें येतील दुर्दिन । हें जाणून गुप्त राहूं ॥ २ ॥
जे स **द्भु** द्धि असती लोक । दिसों तयांसी सम्यक् । गाणगापुरीं राहूं भाकें[3] । घ्या हो लोक त्रिवाचेसी ॥ ३ ॥
भवां[4] **ध्वा** हो तुम्हां सुगम । भजतां पादुका जे काम । तें पुरोनि अंतीं धाम । मिळेल नाम माझें गातां ॥ ४ ॥
भवां **बु** धितरणार्थ । भजा मज मिळेल स्वार्थ । चरित्र गातां मनोरथ । पुरती, व्यर्थ चिंता नसो ॥ ५ ॥
हो स **द्धि** त पादुकार्चनीं । विघ्नहर चिंतामणी । अँर्चा[5], प्रातः कृष्णास्नानीं । जाऊनि रोज येईन मी ॥ ६ ॥
भक्ति **मा** न् भावी जैसा जैसा । त्यापाशीं मी तैसा तैसा । गुरूचा हो बोल ऐसा । नामधारका म्हणे सिद्ध ॥ ७ ॥
रह **स्या** र्थ गुरुचरिताचा । सिद्धनामधारकाचा । संवाद जो लोकीं साचा । सार तयाचा हा चिद्रस ॥ ८ ॥

१ पाप हरण करणारें. २ म्लेंच्छ इत्यादि. ३ अभिवचन. ४ संसारमार्ग. ५ पूजा करा.

हा स त्कृ पा करूनि दत्त । वदवी प्रेरूनियां चित्त । तया पदीं हा समस्त । समर्पित असो ग्रंथ ॥ ९ ॥

इतिश्री० प० प० वा० स० गु० सारे वरप्रदानंनाम एकपंचाशत्तमोऽध्यायः ॥ ५१ ॥ (ग्रं. सं. ७०१)

(आरती)

जय त त्वज्ञाननिधान । अनसूयाऽत्रिनंदन । त्वत्पदपद्मावरून । पंचप्राण ओंवाळीन ॥ १ ॥

करीं कृ पा मायबापा । वारीं सर्व पापातापा । निजमार्ग करीं सोपा । अनुकंपा पूर्ण करून ॥ २ ॥

जें अ त्य द्भुत तव रूप । तें ह्या चित्तीं आपोआप । राहो, जें कामकोप । उपशमवी प्रगटून ॥ ३ ॥

त श्च र्या हे आमुची । त्वत्स्मृती नित्य होवो साची । दुर्वासना मनाची । नुठवीं हेंचि देईं दान ॥ ४ ॥

गुण भा वें तुझे गावे । अनासक्तीनें मी वागावें । सत्संगा आदरावें । मज द्यावें हें वरदान ॥ ५ ॥

अनु र क्ती त्वत्पदीं व्हावी । विषयीं विरक्ती व्हावी । कष्ट येतां धृती व्हावी । सेवा बरवी घे हातून ॥ ६ ॥

तार तु त्सद्ब्रह्मार्पण । असो संपूर्णाचरण । दृढ धरूं तव चरण । न मला त्वदन्य शरण ॥ ७ ॥

॥ इति श्रीसप्तशतीगुरुचरित्रं समाप्तं ॥ श्रीगुरुदेव दत्त ॥

(कोणता ग्रंथ कोणत्या शकांत निर्माण झाला याबद्दल ग्रंथकारांनीं दिलेल्या ओंव्या)

कर्ता करविता दत्त । वासुदेव निमित्त येथ । तत्पदीं अर्पिला हा ग्रंथ । तोंच येथ आदिमध्यांतीं ॥ १ ॥
झालें अठराशेंसहा शकांत । द्विसहस्र संस्कृत गुरुचरित । त्यावरती टीका अवर्षणाब्दांत । द्वारिकाक्षेत्रीं जाहली ॥ २ ॥
गुर्जरेच्छेनें तयेवरी । चूर्णिका झाली त्याच वत्सरीं । अठराशेंतेवीस वत्सरीं । त्रिशती त्यावरी हो संस्कृत ॥ ३ ॥
ओंवीसमानार्थ श्लोक संस्कृत । हो आठराशेंचोविसांत । गंगातीरीं दुजा कार्तिकांत । मराठी भाषेंत हे सप्तशती ॥ ४ ॥
दत्तपुराण संस्कृत । माहात्म्यसार प्राकृत । ग्रंथत्रय रसभरित । वदवी दत्त वासुदेवमुखें ॥ ५ ॥

॥ द्रां ॥

सर्वतोभद्रम्।

सा	का	र	ता	ता	र	का	सा
का	पि	सा	र	र	सा	पि	का
र	सा	य	मे	मे	य	सा	र
ता	र	मे	य	य	मे	र	ता

श्री. प. प. ब्र. सद्गुरु
वासुदेवानंदसरस्वतीस्वामिमहाराज

अन्वय :–(हे) अमेयसार! तारमेय! (ते) साररसापिका तारका
यमेरता सा कापि साकारता मे रसाय (अस्तु)।

श्री ॥ हे प्रत्यक्षादिप्रमाणां अगोचर। प्रणव वेदसार ओंकार। त्यानेंचि स्वप्राप्ति निर्धार। होतसे साचार सद्भक्तां ॥ १ ॥
॥ निर्विकार तूं लोकां प्रत। देण्या शिक्षण होसी मूर्त। यमादि[1] अष्टांग योगीं रत। सगुणत्वें चिद्घना ॥ २ ॥
॥ ती तुझी साकार मूर्ति। तारक जी कां भक्तां प्रति। षट् चतुर्द्विभुज दीप्ति। वागादिकां अगम्य ॥ ३ ॥
॥ सारभूत स्वरूपानंद। त्यातें करून देई प्राप्त। ती परमानंदप्राप्ती प्रत। त्वद्भक्त मी, त्या पोंचवो ॥ ४ ॥

रंग अवधूत

१. यम–अहिंसा, सत्य, अस्तेय, ब्रह्मचर्य, अपरिग्रह.

॥ अथ घोरकष्टोद्धरणस्तोत्रम् ॥

श्रीपादश्रीवल्लभ त्वं सदैव, श्रीदत्तास्मान्पाहि देवाधिदेव ।
भावग्राह्य क्लेशहारिन्सुकीर्ते, घोरात्कष्टादुद्धरास्मान्नमस्ते ॥ १ ॥

त्वं नो माता त्वं पिताऽऽप्तोऽधिपस्त्वं, त्राता योगक्षेमकृत्सद्गुरुस्त्वम् ।
त्वं सर्वस्वं नो प्रभो विश्वमूर्ते, घोरात्कष्टादुद्धरास्मान्नमस्ते ॥ २ ॥

पापं तापं व्याधिमाधिं च दैन्यं, भीतिं क्लेशं त्वं हराऽशु, त्वदन्यम् ।
त्रातारं नो वीक्ष ईशास्तजूर्ते, घोरात्कष्टादुद्धरास्मान्नमस्ते ॥ ३ ॥

नान्यस्त्राता नापि दाता न भर्ता, त्वत्तो देव त्वं शरण्योऽकहर्ता ।
कुर्वात्रेयानुग्रहं पूर्णराते, घोरात्कष्टादुद्धरास्मान्नमस्ते ॥ ४ ॥

धर्मे प्रीतिं सन्मतिं देवभक्तिं, सत्संगाप्तिं देहि भुक्तिं च मुक्तिम् ।
भावासक्तिं चाखिलानन्दमूर्ते घोरात्कष्टादुद्धरास्मान्नमस्ते ॥ ५ ॥

श्लोकपंचकमेतद्यो लोकमंगलवर्धनम् ।
प्रपठेन्नियतो भक्त्या स श्रीदत्तप्रियो भवेत् ॥ ६ ॥

॥ इति श्रीमद्वासुदेवानंदसरस्वतीकृतं घोरकष्टोद्धरणस्तोत्रं संपूर्णम् ॥ श्रीगुरुदेवदत्त ॥

ॐ दिगंबरा दिगंबरा श्रीपाद वल्लभ दिगंबरा ॐ

ॐ दिगंबरा दिगंबरा श्रीपाद वल्लभ दिगंबरा ॐ

॥ श्रीदत्त ॥

घोरकष्टोद्धरणस्तोत्राचें प्राकृत अभंगात्मक रूपांतर

(१) श्रीपाद श्रीदत्तात्रेया । नमो नमो गुरुराया ॥ १ ॥ भावबळेंचि तूं भक्तां । आवळसी कीं समर्था ॥ २ ॥
शरणागता तूंचि त्राता । सर्व क्लेश दूरी कर्ता ॥ ३ ॥ घोर कष्टांतुनि उद्धरा । आम्हां दीनांसी दातारा ॥ ४ ॥

(२) तूंचि आमुची खरी माता । कृपाळूही तूंचि पिता ॥ १ ॥ स्वामी धनी अन्नदाता । योगक्षेम चालविता ॥ २ ॥
विश्वमूर्ती तूं स्वयंभु । सर्वस्वही तूंचि प्रभु ॥ ३ ॥ घोर कष्टांतूनि उद्धरा । आम्हां दीनांसी दातारा ॥ ४ ॥

(३) पाप आमुचें अगणित । ताप निवारा समस्त ॥ १ ॥ आधिव्याधी दैन्य भीती । करा करा त्यांची शांति ॥ २ ॥
त्राता तुम्हांवांचूनियां । अन्य दिसेना सखया ॥ ३ ॥ घोर कष्टांतुनि उद्धरा । आम्हां दीनांसी दातारा ॥ ४ ॥

(४) त्राता जगीं अन्य कोणी । नाहीं नाहीं त्रिभुवनीं ॥ १ ॥ दाता पोषिता तत्त्वतां । शरणागतासी रक्षिता ॥ २ ॥
अत्रिसुता दानशूरा । करा अनुग्रह बरा ॥ ३ ॥ घोर कष्टांतुनि उद्धरा । आम्हां दीनांसी दातारा ॥ ४ ॥

(५) द्यावी धर्माचरणीं प्रीती । सद्बुद्धिही देवभक्ति ॥ १ ॥ संतसमागमीं रती । भावशुद्धि भुक्ति मुक्ति ॥ २ ॥
सर्व आनंदाची मूर्ती । तूंचि एक जगत्पति ॥ ३ ॥ घोर कष्टांतुनि उद्धरा । आम्हां दीनांसी दातारा ॥ ४ ॥

(६) ऐसें अभंगपंचक । विश्वमंगलवर्धक ॥ १ ॥ नित्य नेमें जो हें पढे । दत्तराया तो आवडे ॥ २ ॥
वासुदेवानंद यति । त्यांची उक्ति ही संस्कृतीं ॥ ३ ॥ दिगंबरदास गाय । मस्तकीं वंदूनियां पाय ॥ ४ ॥

श्रीपादश्रीवल्लभ-श्रीगुरुदेव-दत्तात्रेयार्पणमस्तु ॥ श्रीगुरुदेवदत्त ॥

ॐ दिगंबरा दिगंबरा श्रीपाद वल्लभ दिगंबरा ॐ

ॐ दिगंबरा दिगंबरा श्रीपाद वल्लभ दिगंबरा ॐ

श्री सप्तशती गुरुचरित्रसारं समाप्तम्

(पूज्यपादश्रीमद्वासुदेवानंदसरस्वतीप्रणीत)

श्रीसप्तशतीगुरुचरित्रसारप्रारम्भः

किंमत १२ रुपये